

Opinia Consiliului Fiscal cu privire la proiectul primei rectificări a bugetului general consolidat pe anul 2021

Sinteză

- Anul economic 2021 este marcat de: o revenire/redresare puternică a economiilor europene, a celor dezvoltate în general - o medie de creștere a PIB de 4,8% în UE, peste 6,5% în SUA, probabil peste 7% în România; un val patru al pandemiei COVID-19 al cărui impact este combătut cu eficacitate oriunde rata de vaccinare este înaltă și se respectă regulile de protecție; un salt mare al datoriilor publice în Europa, în numeroase alte țări, ca urmare a exploziei deficitelor bugetare; un proces inflaționist cu care Europa, țările dezvoltate, nu mai erau obișnuite; evenimente extreme ca mari inundații alternând cu secetă, temperaturi arșiță, incendii devastatoare, care semnalează trecerea unor praguri critice ale schimbărilor climatice ce au consecințe foarte severe pentru oameni; tensiuni geopolitice, tragedii precum cea din Afganistan, care afectează relațiile economice și politice internaționale și care pun - presiune pe bugetele publice.
- Schimbările climatice vor încorda tot mai mult bugetele publice și private în anii viitori. Economii fragile, cu bugete puțin robuste (ilustrate și de venituri joase) pot fi ușor copleșite de șocuri adverse și crize viitoare. Din cauza unor neajunsuri în politica fiscală de-a lungul anilor, România este la coada UE în privința veniturilor bugetare, cu venituri fiscale (inclusiv contribuții) în jur de 27% din PIB față de media de 41,1% în UE în 2020.
- Bugetul pentru acest an avea ca țintă inițială un deficit cash de 7,16%, respectiv un deficit pe ESA de 8,28% din PIB. Rectificarea vine cu o țintă de deficit cash de 7,13%, marginal sub cea programată inițial.
- Revizuirea de amploare a veniturilor bugetare (creștere de 17,6 miliarde lei) din proiectul de rectificare are două surse principale: încorporarea recuperării impozitelor amânate la plată de către companii în prognoza de venituri (neluate în considerare inițial ca urmare a unei abordări conservatoare a MF) și revizuirea favorabilă a cadrului macroeconomic – creștere economică prognozată de 7% față de prognoza inițială de 4,3%.
- CF apreciază drept plauzibilă prognoza actualizată a veniturilor bugetare, mai puțin sumele provenind din închirierea benzilor de frecvență (2,5 mld. lei, respectiv 0,21% din PIB) asupra cărora apreciem că există riscuri relevante ca aceste venituri să nu se realizeze. Se cuvine a fi subliniat caracterul temporar (engl. *one-off*) al sumelor

recuperate din impozitele aferente anului anterior amânate la plată de agenții economici, cuantumul acestora pentru anul în curs fiind unul ridicat (circa 10 mld. lei).

- Pe partea de cheltuieli bugetare are loc o majorare de proporții (+21,4 miliarde lei) comparativ cu parametrii aprobați prin proiectul de buget, cauzele principale fiind suplimentările la cheltuieli de capital, alte transferuri, bunuri și servicii, cheltuieli de personal și asistență socială. Se manifestă astfel un derapaj major pe partea de cheltuieli bugetare având drept explicații principale incapacitatea de a le ține sub control, o sub-bugetare în construcția bugetară inițială și creșteri de prețuri peste așteptări la bunuri și servicii achiziționate de stat.
- CF identifică o sub-bugetare la nivelul cheltuielilor de asistență socială în cuantum de 0,3 pp din PIB și riscuri de depășire a anvelopei bugetare pentru cheltuielile de personal și cele cu bunuri și servicii.
- Considerând nerealizarea probabilă a veniturilor din închirierea benzilor de frecvență 5G și necesarul suplimentar identificat de CF la nivelul cheltuielilor cu asistența socială, rezultă un ecart nefavorabil în cuantum de circa 0,5% din PIB față de noua estimare de deficit bugetar de 7,13% din PIB, care reclamă măsuri suplimentare pentru respectarea acesteia.
- Proiectul de rectificare bugetară slăbește consolidarea bugetară așa cum era anunțată pentru anul 2021. Soliditatea construcției bugetare programate la rectificare este inferioară celei aferente proiectului de buget, chiar dacă nivelul țintit al deficitului bugetar (7,13% din PIB) este apropiat de cel inițial (7,16% din PIB).
- În condițiile evoluției mai favorabile a economiei și a cuantumului mai ridicat al veniturilor provenind din recuperarea impozitelor amânate la plată, un nivel optim și realizabil al țintei de deficit bugetar ar fi trebuit, în opinia CF, să fie, semnificativ sub 7% din PIB - în jurul valorii de 6,5% din PIB. Un asemenea nivel nu este plauzibil să fie atins, dat fiind derapajul major pe partea de cheltuieli bugetare.
- Este de judecat și oportunitatea unor noi cheltuieli de investiții din resurse proprii ale bugetului public în condițiile unui deficit bugetar ridicat și a stringenței consolidării bugetare din următorii ani.
- Această rectificare bugetară este singulară în istoria rectificărilor evaluate de Consiliul fiscal, din 2010 până în prezent, prin magnitudinea rectificării pozitive a veniturilor și cheltuielilor bugetare (creșterea acestora fiind de aproximativ 4,8% față de valorile propuse anterior). În prezenta rectificare, sume mai mari decât sporul veniturilor programate sunt alocate cheltuielilor.
- În condițiile în care o parte a acestor venituri este temporară (cel puțin cele amânate la plată din 2020), iar o altă parte este datorată dinamicii ciclice favorabile a economiei, CF consideră că alocarea de venituri, în cadrul rectificării, comportă riscuri considerabile, ce se pot materializa prin evoluții economice defavorabile viitoare, la nivel intern și

internațional. Mai mult, aceste venituri, unele fără caracter permanent, finanțează, într-o proporție importantă, cheltuieli bugetare permanente, ceea ce accentuează riscurile aferente sustenabilității poziției fiscale a sectorului public.

- Ajustarea țintelor de deficit exclusiv prin restrictivitate la nivelul cheltuielilor bugetare are o probabilitate de realizare foarte redusă, misiunea consolidării bugetare doar pe cheltuieli putând fi, în anumite condiții, iluzorie, cu efecte adverse în privința sustenabilității finanțelor publice.
- Situația bugetului public din România față de majoritatea țărilor din UE este problematică din mai multe rațiuni: a) deficit structural de cca 5% din PIB în România la început de pandemie; b) multe din țările membre ale UE au pornit cu deficite structurale relativ reduse, sau inexistente, în criza pandemică și, mai mult, au aplicat măsuri temporare, care își epuizează efectul asupra deficitului bugetar efectiv aproape de la sine, ceea ce duce la revenirea acestui deficit în apropierea celui structural anterior crizei pandemice; c) în cazul României ajustarea fiscală este un proces întins pe mai mulți ani, și are, implicit, un efect de majorare substanțială a datoriei publice, care induce riscuri de sustenabilitate în creștere; d) lipsa acută de spațiu fiscal (generată și de un nivel foarte jos al veniturilor fiscale/bugetare) expune economia României la riscul de a nu putea interveni în cazul unor noi momente de mare tensiune pe plan intern și pe plan internațional – induse de datoriile mari în lume, un nou val al pandemiei, impactul schimbărilor climatice, tensiuni geopolitice și alte crize etc.
- O înăsprire a politicii monetare interne și pe plan extern, la nivelul principalelor bănci centrale din țările dezvoltate, poate agrava riscurile de finanțare, prin reducerea ofertei de fonduri, creșterea costului acestora și o înrăutățire a percepției în ceea ce privește riscul activelor emise de entitățile/instituțiile românești. Deja sunt semne ale începutului de înăsprire a politicii monetare de către unele bănci centrale importante.
- Experiența națională și internațională arată că realizarea unei consolidări bugetare și ajustări fiscale în condițiile unui set de politici contracționiste (îndeosebi a unei politici monetare restrictive) este mult mai dificilă și dureroasă.
- O ajustare fiscală în ritm insuficient face ca nivelul de deficit necesar stabilizării datoriei publice în PIB să fie din ce în ce mai constrângător, și, totodată, mai greu de realizat pe orizontul de timp programat.
- România se singularizează în regiune, în UE, prin dezechilibre mari ale balanței externe. Datele pe prima jumătate a anului 2021 în ceea ce privește balanța de plăți arată o creștere a deficitului contului curent cumulat ianuarie-iunie 2021, în raport cu cel cumulat în aceeași perioadă a anului trecut, de 73,5% (de la 4,1 mld. euro la 7,0 mld. euro), deficitul de cont curent îndreptându-se probabil către depășirea pragului de 6% din PIB în acest an. Dezechilibrul extern în creștere este determinat, preponderent, de conduita politicii fiscal-bugetare. De aceea, reducerea vulnerabilităților externe, în

special prin inversarea conduitei politicii fiscal-bugetare, de la stimulativă la restrictivă, este reclamată și de aceste date.

- Acoperirea deficitelor din fluxuri prin îndatorare se poate constitui și într-un generator de riscuri pentru sustenabilitatea poziției externe a economiei românești. Din aceste motive, coroborate cu prognoza CNSP a unui deficit extern în reducere semnificativă – dar fără a specifica factorii determinanți – putem conchide că informațiile curente ridică, cu stringență, problema ajustării dezechilibrelor economiei românești.
- Este dificil de imaginat realizarea consolidării bugetare în absența creșterii veniturilor fiscale cu câteva procente din PIB - la peste 30% din PIB. Această creștere poate proveni din: îmbunătățirea eficienței colectării (inclusiv prin digitalizare), lărgirea bazei de impozitare, îngustarea excepțiilor și porțiunilor care abat în sens negativ taxele plătite de unii contribuabili de la cotele standard, combaterea fermă a evaziunii fiscale, a concurenței fiscale neloiale și a „optimizării” ratelor de impozitare/taxare.
- Ca să avem o creștere economică reală respectabilă, robustă, este nevoie de atragere masivă de fonduri europene, care pot fi un piston puternic pentru a atenua impactul contracționist al măsurilor de corecție a deficitului bugetar. Fondurile europene pot ajuta restructurarea economiei (tranziția verde), pot stimula reforme necesare și creșterea competitivității, pot ajuta corecția macroeconomică. Sunt aspecte ce au fost adesea subliniate în documente ale CF.
- Atragerea de finanțare din resursele U,E care să înlocuiască pe cât posibil din utilizarea resurselor bugetare proprii, ar ajuta la crearea de spațiu fiscal. Atragerea fondurilor europene se constituie într-o condiție *sine-qua-non* a unei politici fiscal-bugetare și economice sustenabile, care să amelioreze bonitatea financiară a României.
- Analiza de perspectivă a bugetului public trebuie să țină cont de provocări extraordinare, precum impactul schimbărilor climatice, care vor pune presiune mare pe bugetul public. Cu atât mai mult este nevoie de creșterea veniturilor fiscale/bugetare.
- Un impact asupra bugetului public va fi și din cauza situației pe piața autohtonă a energiei (între altele, nevoia de a susține consumatorii vulnerabili).
- Test sever pentru corecția bugetară va fi anul 2022, când se va simți inevitabila reducere a impulsului fiscal în conjuncție cu întărirea politicii monetare, ca și efecte ale derapajului bugetar din acest an. Deficitul bugetar (cash, ESA, structural) ar trebui fie în jur de 3% din PIB în 2024, conform programului de corecție asumat de Guvern și convenit cu CE. În octombrie acest an, Guvernul trebuie să trimită la Bruxelles un set de măsuri care să concretizeze planul de corecție macroeconomică. Este de amintit că România este sub incidența procedurii de deficit excesiv (PDE).
- Consolidarea bugetară este esențială pentru stabilizarea nivelului datoriei publice, pentru stabilitatea monedei naționale, pentru stabilitatea economică a României.

Opinia Consiliului Fiscal cu privire la proiectul primei rectificări a bugetului general consolidat pe anul 2021

În data de 13 august 2021, Ministerul Finanțelor (MF) a trimis Consiliului fiscal (CF), prin adresa nr. 465570/13.08.2021, Raportul privind situația economică și bugetară pe primele șase luni ale anului 2021, Proiectul de rectificare a bugetului general consolidat pe anul 2021, Nota de fundamentare și proiectul Ordonanței de urgență a Guvernului privind rectificarea bugetului de stat pe anul 2021, precum și Nota de fundamentare și proiectul Ordonanței de urgență a Guvernului pentru rectificarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2021, solicitând, în temeiul art. 53, alin. (2) din Legea Responsabilității Fiscal-Bugetare (nr. 69/2010, republicată, de aici înaintea numită LRFB), opinia Consiliului fiscal cu privire la acestea.

Potrivit articolului 53, alineatul (4) al LRFB, Guvernul și Parlamentul au obligația de a analiza opiniile și recomandările Consiliului fiscal la elaborarea Strategiei fiscal-bugetare, a legilor bugetare anuale, precum și la elaborarea altor măsuri determinate de aplicarea prezentei legi și, respectiv, la însușirea/aprobarea acestora.

Consiliul fiscal, prin adresele nr. 20 și 21 din 16 și, respectiv, 18 august 2021 a solicitat MF următoarele informații: (i) coordonatele actualizate ale rectificării bugetare potrivit deciziei din coaliția de guvernare, (ii) o estimare a veniturilor, pe categorii de impozite și taxe, încasate în primele 6 luni în contul anului trecut, urmare a apelului la facilitatea de amânare la plată a obligațiilor către bugetul general consolidat ale agenților economici, precum și estimarea acestora pentru întregul an, (iii) eventuale date și informații noi privind sistemul de pensii, (iv) modul de reflectare a sumelor aferente PNRR în datele/coordonatele bugetare (revizuite), (v) sumele ce acoperă necesarul brut de finanțare aferent întregului an deja asigurate până la momentul curent, (vi) reflectarea noilor coordonate de deficit cash în metodologie europeană (ESA2010) precum și (vii) situația, cu un grad de detaliere mai ridicat, a execuției bugetare. MF a furnizat (prin adresele nr. 465 626 și nr. 465 627 din 19 august 2021) datele și informațiile solicitate. Până la data aprobării Opiniei, CF a primit de la MF actualizări ale cifrelor rectificării bugetului general consolidat.

1. Contextul general al rectificării bugetare actuale

Sunt câteva trăsături mari care definesc anul economic 2021. În primul rând, are loc o revenire/redresare puternică a economiilor europene, a celor dezvoltate în general. Ultimele cifre ale Comisiei Europene privind creșterea așteptată a PIB în acest an sunt grăitoare: peste 5%

în Italia și peste 6% în Spania, Franța, peste 7% în Irlanda, o medie de 4,8%¹ în UE, peste 6,5% în SUA. România intră în această constelație cu o cifră de 7%, prognoza oficială, care este îmbrățișată și de CF, de alte analize realizate în țară și străinătate. Rebound-ul economic este firesc după anul de mari greutăți 2020, cu închiderea parțială a economiilor (lockdown-ul) și o cerere internă reprimată.

O a doua trăsătură privește impactul economic al pandemiei, care este combătută cu eficacitate oriunde rata de vaccinare este înaltă și se respectă reguli de protecție; o rată de vaccinare înaltă este un proces caracteristic țărilor dezvoltate. Un nou val al pandemiei, din cauza mutațiilor virusului, își face simțită prezența, dar existența vaccinurilor și a regulilor de protejare a cetățenilor/colectivităților, a firmelor, ajută la atenuarea efectelor nefaste ale infectării cu acest virus. Valul patru al pandemiei va reduce probabil din avântul economic, în ultima parte a anului. În ansamblu însă, 2021 este un an al revenirii economice, iar în unele economii europene output-gap-ul negativ va fi închis; este și cazul economiei autohtone.

O a treia trăsătură privește saltul mare al datoriilor publice în Europa, în țări dezvoltate, ca urmare a exploziei deficitelor bugetare – guvernele fiind obligate să intervină pentru a nu lăsa activitatea economică să colapseze. Impactul asupra datoriilor publice a fost considerabil. În România, datoria publică (potrivit metodologiei UE) a crescut de la cca 35% în 2019 la 47,3% la finele anului 2020. Iar la jumătatea anului în curs trecuse de 49% din PIB. Această creștere era inevitabilă în condițiile date. În cazul României este de amintit, din nou, că lupta cu pandemia a pornit de la un deficit structural de aproape 5% din PIB, ceea ce a redus mult spațiul de manevră în acest război *sui generis*. Este de notat că diminuarea PIB în România a fost de 3,9% în 2020.

O trăsătură inedită este un proces inflaționist cu care Europa, țările dezvoltate în general, nu mai erau obișnuite. Reducerea ratelor naturale ale dobânzii (ce asigură utilizarea deplină a factorilor de producție în condiții de stabilitate) în ultimele decenii - pe fondul globalizării, evoluțiilor demografice, al noilor tehnologii-, a favorizat scăderea dramatică a inflației și a ratelor de dobândă de politică monetară. Acum însă, revenirea economică puternică, dereglările în lanțurile de producție internaționale induse de pandemie, ascensiunea unor prețuri la produse de bază și intermediare, au impulsionat considerabil inflația. Marea dezbateră este dacă această evoluție este una temporară, sau va avea persistența care să reclame întărirea politicilor monetare. Dacă FED va reacționa la finele anului, și mai ales în 2022, toate piețele financiare vor reverbera, cu creșteri la randamentele obligațiunilor, și aceasta chiar dacă BCE va mai sta în expectativă. Inflația a urcat mai repede în economiile emergente din UE, inclusiv în România. La noi a intervenit și liberalizarea tarifelor pentru energie, care aduce un

¹ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/summer-2021-economic-forecast_en

puseu suplimentar inflației prin costuri/*cost push* (ce se combină cu efectul prin cererea în exces) și care are impact diferit asupra diverselor categorii de venituri/cetățeni.

Nu în cele din urmă, evenimente extreme ipostaziate de mari inundații alternând cu secetă, temperaturi arșiță, incendii devastatoare semnalează trecerea de praguri critice (*tipping points*) ce au consecințe foarte severe pentru oameni și care reclamă noi reguli și măsuri în politici publice, schimbări în modele de afaceri și conduite individuale. Limitarea emisiilor de carbon este vitală pentru supraviețuirea speciei umane. Implicațiile pentru bugetele publice sunt inevitabile și vor reclama schimbări semnificative în structura cheltuielilor publice și creșterea veniturilor publice. Economiiile mai fragile sunt cele care au bugete mai puțin robuste, cu venituri joase. Iar din acest punct de vedere, România este la coada UE, cu venituri fiscale în jur de 27% din PIB, față de o medie de cca 41,1% din PIB în UE. Problematika economică a schimbărilor climatice, impactul sever asupra bugetelor publice și private, sunt mult subestimate în dezbaterile de la noi.

Anul 2021 trebuie să fie primul an al corecției macroeconomice în România. Bugetul pentru acest an avea ca țintă un deficit cash de 7,16%, respectiv un deficit pe ESA de 8,28% din PIB. Rectificarea vine cu o țintă de deficit cash de 7,13%, marginal sub cea programată inițial. Ajustarea din acest an are loc pe fondul unei reveniri, al unui *rebound* economic puternic și este însoțită de creșterea considerabilă a veniturilor bugetului public.

Tocmai de aceea, este necesar ca execuția bugetară în acest an să consemneze un deficit sub 7% din PIB, pentru a ajuta consolidarea din anii ce vin. România este și sub incidenta procedurii de deficit excesiv.

Bugetul din 2021 a fost construit pe o rată de creștere reală de 4,3% cu un deflator de 2,8%. Cum rata de creștere asumată la rectificare este de 7,0% și cu un deflator de 4,0%, ar fi fost necesar ca mare parte din câștigurile suplimentare de venituri să contribuie la reducerea deficitului bugetar. Când o economie are o revenire atât de puternică, când veniturile bugetare cresc și ele (intrând în visteria statului și plăți amânate în 2020), este legitimă întrebarea: *de ce se alocă toate resursele suplimentare pentru creșterea cheltuielilor bugetare știind că avem o corecție mare de făcut în perioada 2021-2024?*

Testul major pentru corecția bugetară va fi anul 2022, când se va simți necesara reducere a impulsului fiscal (devine negativ în fapt) în conjuncție cu întărirea politicii monetare și efecte ale derapajului bugetar din acest an.

România se singularizează în regiune, în UE, prin dezechilibre ale balanței externe, fie cea comercială, fie cea de cont curent; este un dezechilibru care s-a structuralizat și care necesită finanțare și prin îndatorare (cca 30% din finanțarea deficitului de cont curent s-a realizat prin îndatorare în ultimii ani). În 2021 asistăm deja la o creștere puternică a deficitului comercial, a

celui de cont curent - care probabil va depăși 6% din PIB în acest an. Dezechilibrul bugetar, împreună cu cel al balanței de plăți este o combinație nefavorabilă. Corecția deficitului bugetar în anii următori trebuie judecată și din acest punct de vedere.

Ca să avem o creștere economică reală respectabilă, robustă, în anii următori este nevoie de atragere masivă de fonduri europene, care pot fi un piston puternic pentru a atenua impactul contracționist al măsurilor de corecție a deficitului bugetar. Este un aspect pe care mulți îl neglijează în dezbaterile publice. Banii din CFM și prin Mecanismul de Redresare și Reziliență înseamnă circa 80 de miliarde euro. Sunt resurse „tari” destinate investițiilor și modernizării, care pot ajuta enorm economia noastră, având în vedere provocările extraordinare din anii ce vin – inclusiv impactul foarte sever al schimbărilor climatice. Fondurile europene pot ajuta restructurarea economiei (tranziția verde), pot stimula reforme necesare și creșterea competitivității, pot ajuta corecția macroeconomică. Sunt aspecte care au fost adesea subliniate în documente ale CF.

Incertitudini mari persistă în 2021, între care unele derivă din mersul pandemiei, altele fiind generate de riscuri neconvenționale (gen atacuri informatice) și tensiuni, crize geopolitice – care au efecte economice.

2. Cadrul macroeconomic ce fundamentează prima rectificare bugetară din 2021

În mod similar opiniilor emise anterior, Consiliul fiscal pornește în considerațiile sale – în ceea ce privește prima rectificare bugetară din 2021 – de la coordonatele economice generale ale României, precum și de la contextul internațional.

Aceste considerații au la bază prognoza actualizată a Comisiei Naționale pentru Strategie și Prognoză (CNSP) – din august 2021 – recent publicată, precum și nota însoțitoare aferentă acestei prognoze. Este de remarcat că toate prognozele realizate recent – de instituții interne sau internaționale – au în vedere o recuperare rapidă după impactul economic negativ al pandemiei și al restricțiilor aferente acesteia, recuperare ce beneficiază, din acest motiv, de un puternic efect de bază în cazul cvasi-majorității indicatorilor. Aceasta reflectă, în acest context, o revenire către, sau la nivelul ante-pandemic și, în unele cazuri, chiar o depășire a acestui nivel.

Prognoza recentă a CNSP în comparație cu cea din aprilie a.c. are în vedere actualizări ale principalelor variabile economice la noile informații disponibile. Astfel, PIB real este proiectat să se majoreze, în acest an, cu 7%, o creștere a ritmului cu 2 pp în raport cu proiecția din aprilie a.c. și cu 2,7pp mai alertă în raport cu cea aferentă proiectului inițial de buget. Principalii factori determinanți ai acestui avans mai rapid sunt anticipați a fi consumul privat și formarea brută de capital fix, pe metoda de utilizare a PIB, iar pe metoda de formare, similar proiecției anterioare,

industria, agricultura la care se adaugă sectorul serviciilor. Putem remarca faptul că această evoluție mai rapidă este confirmată și de estimările „semnal” ale Institutului Național de Statistică (INS)² care indică o creștere economică reală, în prima jumătate a anului, de 6,5% (pe seria brută). Progresul de 13,6% al PIB³ în trimestrul II 2021 față de trimestrul II 2020 confirmă atât impactul important al efectului de bază – ce face această evoluție să aibă un caracter prevalent temporar, nerepetabil în următorii ani – cât și faptul că această revenire aduce nivelul PIB real ușor peste vârful înregistrat în cursul trimestrului I din 2020. Această evoluție rapidă a PIB, cu precădere în sectoare care, în condiții normale, sunt bogate în impozite și taxe, precum absorbția internă, mai ales consumul privat, se poate constitui însă într-o perioadă marcată de venituri fiscale suplimentare (tip *windfall taxes*), care nu au caracter permanent! În plus, evoluția rapidă a PIB real, coroborată cu o dinamică plauzibilă a PIB potențial, ar putea plasa excesul de cerere din economie la un nivel pozitiv, încă din primul trimestru al acestui an, iar cu o mai mare probabilitate, din cel de-al doilea trimestru din 2021. Aceasta face ca poziția ciclică a economiei românești să se fi schimbat, de la un deficit de cerere la un excedent, ceea ce reclamă, în virtutea funcției de stabilizare a finanțelor publice⁴ o conduită restrictivă a politicii fiscale încă din acest an – dincolo de necesara corecție a deficitului bugetar structural. Totodată, este de remarcat că, atât în date la zi, cât și în prognozele CNSP, exportul net de bunuri și servicii are o contribuție negativă la dinamica PIB, dinamica importurilor depășind-o pe cea a exporturilor în mod constant. Mai mult, deficitul balanței comerciale (în euro) crește de la un an la altul, contribuind, semnificativ, la deficitul extern (al contului curent al balanței de plăți).

În acest sens, datele pe prima jumătate a anului 2021 în ceea ce privește balanța de plăți – publicate de Banca Națională a României pe 13 august a.c. – relevă o creștere a deficitului

² Publicate în data de 17 august 2021.

³ Se poate menționa că această revenire accelerată a economiei reale, cu o contribuție semnificativă a efectului de bază, relevată de datele trimestriale privind PIB, precum și plasarea centrului de greutate al revenirii la nivelul consumului, este întărită și de alți indicatori (ai INS), cu o frecvență de publicare mai ridicată (lunară), precum: (i) cifra de afaceri în comerțul cu ridicata, pe primele 6 luni cumulat, față de anul anterior a crescut cu 13,2%, (ii) cifra de afaceri în comerțul cu amănuntul (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete), pe primele 6 luni față de anul trecut a sporit cu 11,6%, (iii) activitatea în turism a sporit cu aproximativ 50% în primul semestru față de semestrul corespunzător al anului trecut, (iv) tendința activității economice este ascendentă, în industria prelucrătoare, construcții, comerț cu amănuntul, servicii conform datelor INS, (v) cifra de afaceri pe industrie total, pe primele 6 luni față de intervalul similar al anului trecut a crescut cu 26%, (vi) comenzile noi din industria prelucrătoare, pe primele 6 luni din acest an, față de intervalul similar al anului trecut, arată un avans de 29,1%, (vii) indicele producției industriale este mai mare cu 16,7% în primele 6 luni cumulat față de anul trecut, (viii) volumul lucrărilor de construcții indică o creștere în primul semestru față de anul trecut de 3,8%, (ix) resursele de energie sunt mai mari, tot pe primele 6 luni față de primul semestru al anului trecut, cu 9,1%, consumul final de energie electrică fiind mai mare cu 7%, cu precădere la nivelul consumului populației dar și în economie (+8,3% și, respectiv, +6,8%), (x) cifra de afaceri din serviciile de piață prestate în principal întreprinderilor relevă o creștere semestrială anul acesta în raport cu cel anterior de 14,9%, (xi) câștigul salarial mediu real net, în iunie 2021 față de iunie 2020, arată un plus de 3,3%, (xii) deficitul în comerțul internațional cu bunuri al României, pe primele 6 luni față de primele 6 luni din 2020, arată o creștere de aproape 2 mld. euro, echivalentul a +22,8%.

⁴ Conform funcțiilor finanțelor publice expuse, spre exemplu, de Musgrave, R.A. (diverse ediții), „The Theory of Public Finances”, New York, McGraw-Hill.

contului curent cumulat ianuarie-iunie 2021, în raport cu cel cumulat în aceeași perioadă a anului trecut, de 73,5% (de la 4,1 mld. euro la 7,0 mld. euro)! Sunt de remarcat următoarele: (i) principalele contribuții la creșterea deficitului extern sunt aduse de creșterea deficitului din comerțul cu bunuri și servicii și a celui aferent veniturilor primare, (ii) acoperirea acestui deficit (al contului curent) în creștere se face într-o măsură în reducere prin fluxuri negenerative de datorie (acestea fiind considerate a fi soldul contului de capital precum și, din contul financiar, doar „participațiile la capital”), acestea însumând, pe primele 6 luni, 3,9 mld. euro, ceea ce reprezintă, în condițiile unui deficit de cont curent de 7,0 mld. euro (în același interval), un grad de acoperire de 55,9%, în reducere față de perioadele anterioare când acestea reprezentau aproximativ 70% (în 2020 sau 2019), (iii) în finanțarea acestui deficit o contribuție importantă o are soldul contului de capital și, din contul financiar, pozițiile „investițiile străine directe”, „investiții de portofoliu”, „alte investiții” precum și, mai nou, poziția „activele de rezervă”.

Acoperirea deficitelor din fluxuri prin îndatorare se poate constitui și într-un generator de riscuri pentru sustenabilitatea poziției externe a economiei românești. Din aceste motive, coroborate cu prognoza CNSP a unui deficit extern în reducere semnificativă – dar fără a specifica factorii determinanți – putem conchide că informațiile curente ridică cu stringență problema ajustării dezechilibrelor economiei românești.

În contextul în care, în sectorul public, decalajul economisire-investire, ca procent în PIB, este mai mare decât valoarea indicatorului pe ansamblul economiei (reflectată prin soldul contului curent al balanței de plăți, ca procent în PIB) atât pe trecut, cât și pe următorii ani ai proiecției, este clar că dezechilibrul extern în creștere este determinat, preponderent, de conduita politicii fiscal-bugetare. De aceea, reducerea vulnerabilităților externe, în special prin inversarea conduitei politicii fiscal-bugetare, de la stimulativă la restrictivă, este reclamată și de aceste date. Mai mult, eventuale inversări ale conduitei politicii monetare în România – prin întărirea graduală a acesteia spre finalul anului 2021 și în anii următori – precum și la nivel internațional (Banca Centrală a SUA – FED - a oferit recent un prim semnal al unei posibile întăriri a politicii monetare din toamna acestui an), ar putea duce la surse de finanțare de volum mai redus, mai scumpe și mai selective în ceea ce privește riscul. Aceasta face ca problema ajustării fiscale, a consolidării bugetare, să fie cu atât mai acută.

Revenirea economică, după șocul negativ indus de pandemie atât asupra cererii cât și a ofertei, este cu multe fațete și evoluții nu neapărat pozitive, fapt reflectat și de dinamica prețurilor la nivel intern și internațional. Pe plan extern se poate remarca faptul că probleme în refacerea continuității și ritmicității lanțurilor de producție internaționale și de creare a valorii adăugate au determinat creșteri rapide ale prețurilor la majoritatea materiilor prime⁵, acestea fiind în

⁵ La data de 18 august 2021, petrolul WTI arăta o creștere de preț de +56% în ultimul an, petrolul Brent de +54%, gazele naturale de 44%, benzina de 66% iar petrolul de încălzit (păcura) și etanolul de 68% și, respectiv, 72%. Tot în

apropierea maximului din ultimele 52 de săptămâni și în preajma nivelului maxim înregistrat, în perioada relativ recentă, în 2018. Aceste influențe inflaționiste de pe plan extern au fost însoțite de șocuri interne în ceea ce privește prețul energiei electrice și gazelor naturale, ca urmare a liberalizării pieței interne – în unele cazuri întârziată și cu anumite disfuncționalități. Poate fi remarcat șocul creșterii prețului energiei electrice cu 18,38% din ianuarie și cu 4,18% din iulie 2021, precum și cel al creșterii prețului la gaze, cu 20,49% în iulie 2021. Combinația acestor factori, interni și externi, a dus la o rată a inflației, măsurată prin indicele prețurilor de consum (IPC), în iulie 2021, aflată doar marginal sub valoarea de 5% (4,95%). Totuși, efectul acestor șocuri va persista în cadrul indicelui prețurilor de consum pentru o perioadă limitată, efectele de bază ce vor fi resimțite în lunile corespunzătoare din anul 2022 (ianuarie și iulie), urmând a inversa influența curentă asupra IPC și readuce, astfel, valoarea acestuia pe o traiectorie descendentă și plasată mai aproape de intervalul țintit de BNR.

În aceste condiții, prognoza revizuită a CNSP are în vedere atât o inflație măsurată prin IPC mai ridicată, cât și un deflator mai mare în anul curent. Inflația la finalul lui 2021 este anticipată a atinge valoarea de 5,0% (față de 2,06% în proiecția anterioară, din aprilie a.c. și cea aferentă bugetului inițial), iar deflatorul PIB valoarea de 4% (față de 3,2% anterior, în proiecția din aprilie a.c., și 2,8% în prognoza aferentă bugetului inițial, din ianuarie a.c.). Caracterul temporar al șocului în ceea ce privește prețurile (ce poate fi privit ca mecanismul de piață de reparare a lanțurilor globale de producție, facilitând revenirea producției la nivelurile anterioare atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ) este reflectat și de revenirea acestora la valori mai reduse în anii următori, în viziunea CNSP. Consecința unei astfel de evoluții economice constă în observația că o parte a sporului veniturilor bugetare, ce își are ca determinant creșterea prețurilor și nu a volumului activității economice sau a gradului de conformare, nu se va repeta cu aceeași magnitudine în anii ce vin, această sporire fiind un fenomen localizat în anul curent – din circumstanțe deosebite de evoluția tipică dintr-un an normal. Aceasta face ca sporul de venituri fiscale, realizate în execuția bugetară pe primele 6 luni, optim era să fi fost alocate, în virtutea caracterului lor nerepetitiv, către nevoia de ajustare fiscală a dezechilibrului bugetar intern și, pe această cale, a celui extern. Această observație este întărită și de constatarea că o parte a încasărilor de venituri fiscale este rezultatul unui fenomen eminamente temporar – încasarea unor impozite și taxe amânate la plată din 2020 în 2021.

Referitor la dinamica pieței muncii – importantă pentru categorii de venituri precum impozitele pe salarii, CAS și unele elemente de cheltuieli precum ajutoarele de șomaj și transferurile sociale, toate cu un impact semnificativ asupra valorii deficitului – putem observa că numărul

data de 18 august 2021, prețul cuprului, pe piețele internaționale, crescuse cu 40% în ultimul an, fierul cu 41%, platina cu 4% iar paladiul cu 12%. Pentru alimente dinamica din ultimul an arată creșteri de: +19% la carne de vită, +64% la carne de porc, +22% la cafea robusta și +42% la arabica, +61% la porumb, +43% la soia, +60% la zahăr, +35% la grâu etc.

mediu de salariați este anticipat a spori într-un ritm similar proiecțiilor anterioare (+1,4% față de 1,3% în proiecția din aprilie și ianuarie a.c.), iar câștigul salarial mediu brut are o dinamică mai rapidă în proiecția actualizată pentru anul 2021 (+6,9% față 5,0% în proiecția din aprilie 2021 și +4,5% în cea din ianuarie a.c.). Rata șomajului se menține la valoarea din proiecția anterioară, din aprilie a.c. (4,8% rata șomajului BIM și 3,3% pentru rata șomajului înregistrat la finalul anului) și se modifică marginal în raport cu cea folosită la proiectul de buget, din ianuarie a.c., acestea corespunzându-i valori ale ratei șomajului de 4,5% (BIM) și 3,6% (șomaj înregistrat). Aceste coordonate indică o proiecție plauzibilă a agregatelor pieței muncii, marcată doar de o ușoară posibilă supraestimare a dinamicilor relevante.

Coroborarea celor mai noi date economice cu dinamica variabilelor macroeconomice relevante la nivelul proiecției fiscal-bugetare (din prognoza CNSP) conduce la concluzia unei traiectorii plauzibile a acestor agregate pentru anul 2021, fiind chiar posibilă o evoluție economică mai rapidă în privința PIB real și a prețurilor⁶, fiind, totodată, posibilă și o structură/compoziție mai favorabilă din punct de vedere fiscal a creșterii economice. Totuși, circumstanțele speciale ale revenirii economice curente ridică unele probleme și duc la unele constatări de bază:

- Realizarea unor venituri mai mari, dar cu un ritm de creștere a acestora nerepetabil în anii ce vin (din impozite amânate la plată, prin opțiunea agenților economici, din 2020 în 2021; din revenirea ciclică a economiei care determină o sporire a valorii componentei ciclice a soldului BGC; din sporirea veniturilor fiscale ca urmare a șocului temporar înregistrat la nivelul prețurilor), ridică problema modului de utilizare a acestora.
- Folosirea integrală a sporului de venituri pentru suplimentarea de cheltuieli, în condițiile nerepetabilității unei părți considerabile a acestui spor și ale caracterului său ciclic, ceea ce face ca deficitul bugetar să rămână, ca pondere în PIB, la coordonate similare celor din proiectul de buget pe 2021, ridică problema sustenabilității poziției fiscale și, în consecință, a evoluției dezechilibrelor interne și externe. Rațiunea economică recomandă utilizarea unor astfel de venituri pentru devansarea traiectoriilor de ajustare, cu atât mai mult cu cât dezechilibrele externe nu par a fi intrat pe o direcție de ajustare ci, dimpotrivă.
- Mărirea în valoare absolută a deficitului se bazează, pe de o parte, pe un spor de venituri care nu are caracter repetabil, cât și pe ipoteza unei evoluții la fel de bune, sau mai bune a economiei în a doua jumătate anului 2021. Aceasta comportă riscuri cel puțin în privința incidenței valului al 4-lea al pandemiei – determinat de tulpini noi, mai virulente și mai ușor transmisibile – ce ar putea determina o înrăutățire bruscă a climatului economic intern și internațional, ce va duce, prin dispariția unei părți a acestor venituri suplimentare, la o sporire bruscă a deficitului la finalul anului, corespunzătoare unui volum mai mare de cheltuieli în condițiile unor venituri ce stagnează sau chiar se reduc, ceea ce va pune în

⁶ Fiind de menționat că, pe ansamblul bugetului, o inflație mai ridicată are un efect de reducere a deficitului efectiv și, totodată, a deficitului structural.

evidență valoarea încă ridicată a deficitului structural în România. În plus, o astfel de evoluție ar fi pusă în evidență și de faptul că celelalte state din UE își vor fi ajustat relativ automat deficitul efectiv, prin expirarea măsurilor temporare impuse de faza acută a pandemiei în cursul anului 2020 și de lipsa unor noi măsuri semnificative, în condițiile unor rate de vaccinare înalte.

- Întârzieri în ajustarea politicii fiscale creează riscuri majore. Primul constă în contribuția deficitului fiscal la dezechilibrul extern (al contului curent al balanței de plăți), indicatorii de finanțare arătând deja o degradare a structurii acesteia. În plus, indicatorii de adecvare a *buffer*-elor interne par a avea de suferit și ei, ceea ce duce la creșterea riscului apariției problemelor de finanțare a acestor deficite.
- O înăsprire a politicii monetare interne și pe plan extern, la nivelul principalelor (sau unei părți a) bănci centrale din țările dezvoltate poate agrava riscurile unor probleme de finanțare, prin reducerea ofertei de fonduri, creșterea costului acestora și o înrăutățire a percepției în ceea ce privește riscul activelor emise de entitățile/instituțiile românești.
- Experiența națională și internațională arată că realizarea unei ajustări fiscale în condițiile unui set de politici contracționiste este mult mai dificilă și dureroasă. Condiții de finanțare externe mai puțin favorabile vor face ca ajustarea să fie mai brutală, ghidată mai degrabă de constrângeri de finanțare, și realizată într-un mod ad-hoc.
- Pe lângă riscurile legate de finanțarea dezechilibrelor curente – în condițiile unui deficit primar încă înalt și prognozat a rămâne semnificativ în anii ce vin – o evoluție mai puțin favorabilă a economiei, din cauza, spre exemplu, unui val patru al pandemiei sau politicilor monetare restrictive la nivel internațional, expune problema refinanțării datoriei deja contractate, în special în situația unui ecart în îngustare între creșterea economică nominală și randamentul mediu al datoriei emise deja (*interest-growth differential*). În condițiile unui mediu internațional mai puțin favorabil, sau, cu atât mai mult, advers, problemele de finanțare a deficitului pot să fie doar o mică parte a problemei mai complexe a finanțării datoriei externe totale a României (publice și private).
- Lipsa ajustării deficitului prin măsuri bine specificate, coerente, credibile și pe un termen mai lung – Comisa Europeană solicitând ca astfel de măsuri să fie trimise de Guvernul Român în toamna acestui an (luna octombrie) – poate acutiza riscul ca toți factorii negativi enumerați anterior să acționeze simultan, ducând la o evoluție ascendentă rapidă a ponderii datoriei publice în PIB. O ajustare în ritm insuficient face ca nivelul de deficit necesar stabilizării datoriei publice în PIB să fie din ce în ce mai constrângător, și, totodată, mai greu de realizat într-un interval scurt de timp.
- Atragerea de finanțare din resursele UE, care să înlocuiască pe cât posibil din utilizarea resurselor bugetare proprii, este esențială pentru un parcurs favorabil al economiei românești la un orizont de timp mediu și lung, iar atragerea fondurilor europene se

constituie într-o condiție *sine-qua-non* a unei politici fiscal-bugetare și economice sustenabile, care să amelioreze bonitatea financiară a României.

3. Coordonatele actualizate ale veniturilor și cheltuielilor bugetare

În judecata proiectului de rectificare bugetară, CF pornește de la evaluarea sa cu privire la construcția bugetară inițială – evaluare detaliată în opinia instituției privind proiectul de buget. Considerând cadrul macroeconomic prognozat la acel moment, CF aprecia drept adecvată ținta propusă pentru deficitul bugetar de 7,16% din PIB, iar atingerea acesteia fezabilă. Mai mult, CF identifica în premieră și unele rezerve în atingerea țintei (venituri probabile neluate în calcul) în cuantum de 0,45 pp din PIB pe metodologia națională ca urmare a unei abordări conservatoare a MF în fundamentarea prognozei de venituri, care a reflectat doar parțial recuperarea unor sume amânate la plată de agenții economici. CF a recomandat la acel moment ca aceste sume, în ipoteza materializării lor, să fie utilizate pentru reducerea deficitului bugetar.

Informațiile din prezent indică un cuantum mai ridicat al sumelor amânate la plată de către agenții economici comparativ cu cele luate în calcul la fundamentarea bugetului inițial (12 mld. lei față de 9 mld. lei), dar și un ritm bun de încasare a acestora (9,9 mld. lei estimare pentru anul în curs, din care 5,7 mld. lei deja încasate în primele 6 luni din anul 2021), ceea ce este de natură să determine majorarea semnificativă a veniturilor bugetare din această sursă și implicit să conducă la majorarea rezervelor (sumelor în plus) pe partea de venituri bugetare – chiar și folosind ipoteze ușor conservatoare - la peste 10 mld. lei sau 0,85% din PIB. Mai mult, creșterea economică a fost revizuită în sus semnificativ față de cea considerată în proiectul de buget, respectiv cu 2,7 pp, ceea ce este, de asemenea, de natură să conducă la venituri bugetare mai ridicate și, *ceteris paribus*, la un deficit bugetar mai mic. În condițiile unui PIB nominal estimat pentru anul 2021 cu circa 5,2% mai mare decât cel considerat inițial - care implică diminuarea ponderii în PIB a deficitului bugetar nominal aferent proiectului de buget la circa 6,85% din PIB - asemenea surplusuri pe partea de venituri bugetare ar indica posibilitatea înregistrării unui deficit bugetar în vecinătatea nivelului de 6% din PIB, considerând anvelopa de cheltuieli din proiectul de buget. Creșterea economică suplimentară ar fi putut acomoda și unele cheltuieli potențial neprevăzute (cum ar fi spre exemplu majorarea alocărilor către Ministerul Sănătății cu circa 3 mld. lei propusă în prezenta rectificare pentru a lupta cu pandemia).

Trebuie menționat și faptul că, în opinia sa pe buget, CF nota în legătură cu cheltuielile bugetare propuse la acel moment că, încadrarea în anvelopă este posibilă doar în condițiile unui control strict al acestora, în cazul unor categorii (cum ar fi bunuri și servicii, asistență socială), țintele avute în vedere fiind ambițioase.

Comparativ cu parametrii aprobați prin bugetul inițial, proiectul primei rectificări bugetare include o majorare semnificativă - fără precedent în istoria rectificărilor bugetare din trecutul recent - atât a veniturilor totale ale BGC (+17,62 mld. lei), cât și a cheltuielilor bugetare totale (+21,38 mld. lei), deficitul bugetar situându-se cu 3,76 mld. lei peste ținta inițială. Exprimat ca procent în PIB, nivelul estimat al deficitului bugetar este de 7,13% din PIB, ușor sub nivelul proiectat în construcția bugetară inițială (7,16% din PIB), pe fondul majorării proiecției PIB cu 58,1 mld. lei. Prima rectificare bugetară include și o majorare cu 413,8 mil. lei a schemei de compensare în lanț a arieratelor către BGC de tip *swap*, cu impact simetric pe venituri și cheltuieli (și deci neutru asupra deficitului bugetar), o ilustrare mai fidelă a poziției finanțelor publice impunând excluderea acestui element din analiză. Eliminând impactul schemelor de tip *swap*, veniturile bugetare proiectate în prima rectificare se majorează cu circa 17,21 mld. lei, iar cheltuielile bugetare cu 20,97 mld. lei.

În esență, revizuirea de amploare a veniturilor bugetare are două surse principale: încorporarea recuperării impozitelor amânate la plată de către companii în prognoza de venituri (neluate în considerare inițial ca urmare a unei abordări conservatoare a MF) și revizuirea favorabilă a cadrului macroeconomic. Acest lucru este explicabil printr-o valoare mai ridicată decât cea considerată inițial a impozitelor amânate la plată, dar și un comportament onest al firmelor care au rambursat într-o proporție însemnată impozitele amânate.

Pe categorii de venituri bugetare, revizuirii pozitive ale estimărilor inițiale (nete de *swap*) survin la cvasi-totalitatea acestora, bazate pe revigorarea activității economice și recuperarea parțială a unor categorii de venituri (impozit pe venit, contribuții de asigurări și TVA) în prima parte a anului:

- *Venituri fiscale*: +9,8 miliarde lei, pe fondul unor realizări peste așteptările inițiale în primul semestru al anului, confirmând estimările Consiliului Fiscal din Opinia sa privind bugetul inițial, precum și al majorării semnificative a indicatorilor macroeconomici care fundamentează baza de impozitare aferentă principalelor categorii de impozite și taxe, dar și din recuperarea unor sume de încasat în contul anului 2020 urmare a apelului la facilitatea de amânare la plată a obligațiilor către BGC ale agenților economici. Astfel, principalele majorări survin după cum urmează:
 - o *Impozit pe profit*: +2,3 mld. lei. Consiliul fiscal consideră, atât pe baza execuției bugetare pe primul semestru, netă de cuantumul impozitelor și taxelor amânate la plată, cât și pe baza dinamicii anuale programate a acestui agregat, corectată și aceasta cu impozitele și taxele amânate din 2020, coroborată cu dinamica agregatelor macroeconomice relevante, că valoarea propusă este plauzibilă.
 - o *Impozit pe salarii și venit*: +1,3 mld. lei. Revizuirea are în vedere modificarea prognozei care a stat la baza elaborării inițiale a bugetului privind agregatele

macroeconomice relevante, respectiv pentru numărul mediu de salariați de la +1,6% la +1,3% și respectiv câștigul salarial mediu brut de la +6,1% la +6,7%. Totodată, această revizuire este compatibilă și cu luarea în considerare a sumelor recuperate din obligațiile bugetare amânate la plată (potrivit datelor MF obligațiile bugetare amânate la plată la nivelul impozitului pe venit se ridică la valoarea de 0,4 mld. lei).

- *Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital*: +0,37 mld. lei.
- *Impozite și taxe pe proprietate*: +0,2 mld. lei.
- *TVA*: +4,4 mld. lei. Creșterea este atribuibilă în principal redresării economice, precum și recuperării unei părți din sumele amânate la plată pentru acest indicator. Coroborând informațiile disponibile cu dinamica bazelor macroeconomice relevante, CF nu are rezerve în privința valorii propuse a acestui indicator.
- *Accize*: +1,6 mld. lei.
- *Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități*: +0,43 mld. lei. De menționat menținerea veniturilor din vânzarea licențelor pentru tehnologia 5G (2,5 mld. lei, echivalentul a 0,21% de PIB). CF apreciază că există un risc relevant ca aceste sume să nu se regăsească în execuția bugetară *cash* aferentă anului 2021, dar această probabilă nerealizare de venituri va afecta doar în mică măsură execuția bugetară potrivit metodologiei europene, conform căreia, veniturile asociate închirierii benzilor de frecvență sunt distribuite pe întreaga durată a contractelor.
- *Impozitul pe comerț exterior (taxe vamale)*: +0,13 mld. lei.
- *Alte impozite și taxe fiscale*: +0,17 mld. lei.
- *Contribuții de asigurări*: +3,9 mld. lei. Majorarea este în linie cu reevaluarea cadrului macroeconomic și încasările la zi. Similar încasărilor din impozitul pe venit, încasările din contribuții de asigurări au drept bază macroeconomică relevantă masa salarială din economie, determinată de numărul mediu de angajați și câștigul salarial mediu brut. Totodată, această revizuire este compatibilă și cu luarea în considerare a sumelor recuperate din obligațiile bugetare amânate la plată (potrivit datelor furnizate de MF aceste obligațiile bugetare amânate la plată la nivelul contribuțiilor de asigurări se ridică la valoarea de 3,6 mld. lei).
- *Venituri nefiscale*: +0,9 mld. lei. Proiecția din prezentul proiect de rectificare pentru această categorie încorporează sume suplimentare aferente certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră alocate proiectelor de investiții în cuantum de 2 mld. lei, cu impact și pe cheltuielile bugetare la categoria *alte transferuri*. Astfel, net de acest element, proiecția de venituri nefiscale este în scădere. Se menține estimarea veniturilor din dividende și a vărsămintelor din profitul net al regiilor autonome, conform

Memorandumului nr. 679681/2021, prin care s-a aprobat repartizarea a minimum 90% din profitul net realizat sub formă de vărsăminte la bugetul de stat, în cazul regiilor autonome, sau dividende, în cazul societăților naționale, companiilor naționale și societăților cu capital integral sau majoritar de stat.

- *Venituri din capital:* +0,34 mld. lei.
- *Sume primite de la UE/alți donatori în contul plăților efectuate și pre-finanțări aferente cadrului financiar 2014-2020:* +2,25 mld. lei. Această revizuire survine în principal ca urmare a majorării sumelor care tranzitează bugetul general consolidat destinate pre-finanțării proiectelor sectorului neguvernamental în cazul indisponibilității temporare a fondurilor europene, în baza art. 10 din OUG nr. 40/2015 (+1 mld. lei), în timp ce sumele aferente fondurilor europene pentru agricultură cresc cu 0,76 mld. lei, iar sumele din fonduri structurale și de coeziune cu circa 0,5 mld. lei. Primele două - categorii, care nu erau incluse în execuția bugetară *cash* înainte de anul 2016, reprezintă fonduri europene al căror destinatar este sectorul privat cu un impact simetric pe venituri și cheltuieli, acestea doar tranzitând bugetul general consolidat. Având în vedere execuția la zi, CF notează existența unor riscuri cu privire la materializarea proiecției de venituri din fonduri europene la nivelul scontat, ținând cont de ecartul relativ ridicat dintre aceasta și execuția la 6 luni, respectiv un grad de încasare de sub 30% din programul inițial, chiar dacă tradițional absorbția de fonduri europene accelerează puternic la finalul anului.

Sintetizând, pe partea de venituri bugetare CF apreciază drept plauzibilă prognoza actualizată, mai puțin sumele provenind din închirierea benzilor de frecvență (2,5 mld. lei, respectiv 0,21% din PIB), asupra cărora apreciem că există riscuri relevante ca acestea să nu se materializeze. Se cuvine a fi subliniat caracterul temporar (engl. *one-off*) al sumelor recuperate din impozitele aferente anului anterior amânate la plată de agenții economici, cuantumul acestora pentru anul în curs fiind unul ridicat (circa 10 mld. lei), acestea nemai regăsindu-se în anii următori.

Pe partea de cheltuieli bugetare, are loc o majorare de proporții comparativ cu parametrii aprobați prin proiectul de buget, cauzele principale fiind suplimentările cheltuielilor de capital, alte transferuri, bunuri și servicii, cheltuieli de personal și asistență socială. Mai precis, revizuirile estimărilor anterioare sunt următoarele:

- *Cheltuieli de personal:* +1,7 mld. lei. Sumele sunt destinate plății personalului din unitățile sanitare publice, acordarea stimulentei de risc, sporuri pentru condiții de pericol deosebite, ore suplimentare. Sumele suplimentare acordate acestuia sunt finanțate prin fonduri europene. Având în vedere faptul că majorarea anvelopei cheltuielilor de personal față de cea avută în vedere nu este neglijabilă și are loc în

condițiile înghețării salariilor, ar fi necesare explicații suplimentare privind această creștere, precum și un control strict al acestor cheltuieli. În plus, încadrarea în plafonul propus în prezentul proiect de rectificare comportă riscuri.

- *Bunuri și servicii*: +3,87 mld. lei. În noile condiții, anvelopa bugetară a acestui agregat se plasează la un nivel de 59,3 mld lei, cu 5% peste nivelul nominal din anul 2020 (ritmul de creștere din 2020 față de 2019 fiind de 8,1%, iar în 2019 față de 2018 de 8%). Totodată, în primele 6 luni ale anului 2021, această categorie de cheltuieli a înregistrat un ritm de creștere de 8,3% față de aceeași perioadă a anului trecut. CF remarcă majorarea substanțială a acestei categorii de cheltuieli, justificată parțial de inflația mai ridicată din anul 2021, precum și de necesitățile suplimentare pentru lupta cu pandemia. CF a notat încă din opinia pe buget că ținta din anul 2021 pentru această categorie de cheltuieli este ambițioasă și dificil de atins în absența unor reforme profunde în sistemul de achiziții publice. Mai mult, având în vedere execuția la zi, încadrarea în nivelul propus la această rectificare poate fi problematică. O depășire de circa 0,1% din PIB a plafonului ar putea fi acomodată, dată fiind suplimentarea fondului de rezervă propusă în prezentul proiect de rectificare fără afectarea deficitului estimat, în ipoteza neutilizării sumelor din fondul de rezervă în alte scopuri.
- *Dobânzi*: -0,07 mld. lei.
- *Subvenții*: +0,36 mld. lei.
- *Transferuri între unități ale administrației publice*: +0,81 mld. lei.
- *Alte transferuri*: +4,07 mld. lei. (+2 mld. lei sume suplimentare aferente certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră alocate proiectelor de investiții, +0,7 mld. lei sume pentru reîntregirea veniturilor rezultate din privatizare utilizate pentru acordarea unei finanțări sub formă de grant Societății "Complexul Energetic Oltenia" - S.A, +0,6 mld. lei suplimentarea contribuției României la bugetul UE, +0,5 mld. lei transferuri către întreprinderi în cadrul schemelor de ajutor de stat).
- *Asistență socială*: +1,21 mld. lei, ca urmare a suplimentării sumelor aferente bugetului asigurărilor pentru șomaj (+0,6 mld. lei) și fondului național unic de asigurări de sănătate (+0,8 mld. lei). Dată fiind execuția bugetară la zi, CF apreciază drept insuficientă această revizuire, și identifică un necesar suplimentar de circa 3,5 mld. lei sau 0,3% din PIB (2 mld. lei la bugetul de stat, 0,3 mld. lei la bugetului asigurărilor sociale de stat, 0,6 mld. lei la bugetul asigurărilor pentru șomaj, 0,6 mld. lei la fondul național unic de asigurări de sănătate). Aceste depășiri estimate de CF au un cuantum ridicat, au loc în absența unor măsuri de politică fiscală și denotă o lipsă de control în gestionarea acestei categorii de cheltuieli.

- *Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile post-aderare 2014-2020: +2,4 mld. lei.*
- *Alte cheltuieli: +0,6 mld. lei.*
- *Fonduri de rezervă: +0,8 mld. lei.* Sumele se vor distribui ulterior pe categorii bugetare în funcție de necesitățile efective.
- *Cheltuieli de capital: +5,46 mld. lei.* Din această suplimentare, suma alocată unităților administrativ teritoriale (UAT) este de 3,9 mld. lei, din care o parte considerabilă este reprezentată de PNDL1 și PNDL2 – aproximativ 2 mld. lei. Consiliul Fiscal nu contestă, fiind de domeniul evidenței, nevoia de investiții publice în România, dar își exprimă rezerve în privința modului de alocare a acestor resurse având în vedere:

(i) alocarea acestor sume, fragmentată în timp, prin diversele inițiative marcate de o evoluție de tip *stop-and-go*, prin programe disparate, necoordonate într-un cadru unitar, lipsite de prioritizări bine fundamentate, nu are cum să atingă o eficiență ridicată, apropiată de cea necesară pentru o țară cu atât de multe nevoi de acoperit, precum România și, totodată, având în vedere constrângerile bugetare impuse de consolidarea bugetară obligatorie;

(ii) trebuie să se înțeleagă că bugetul public nu este „sac fără fund”, mai ales când consolidarea bugetară este vitală pentru stabilitatea economică a țării;

(iii) suma alocată UAT-urilor este apropiată de cea ce va fi împrumutată suplimentar de România, în urma creșterii valorii nominale a deficitului prin această primă rectificare bugetară din 2021. O astfel de practică nu este de dorit în contextul unei datorii publice în creștere rapidă și marcată de riscuri, într-un context internațional ce ar putea deveni mai puțin favorabil sau chiar ostil.

Sintetizând, pe partea de cheltuieli bugetare se manifestă o incapacitate de a ține sub control cheltuielile curente (personal, bunuri și servicii, asistență socială, etc.) chiar și în absența unor noi măsuri de politică bugetară, la care se adaugă alocări discreționare pentru noi cheltuieli de capital. Chiar dacă inflația mai ridicată și cheltuieli medicale suplimentare destinate luptei cu pandemia reprezintă justificări pentru alocări mai mari, ansamblul majorării cheltuielilor BGC este mult mai ridicat. Se manifestă astfel un derapaj major pe partea de cheltuieli bugetare având drept explicații principale incapacitatea de a ține sub control cheltuielile precum și o sub-bugetare în construcția bugetară inițială. Această situație este preocupantă și necesită să fie remediată în raport cu stringența consolidării bugetare.

Deosebit de problematic este și faptul că majorarea de cheltuieli este localizată preponderent la nivelul unor cheltuieli permanente, care se vor regăsi și în anii următori. În plus, la nivelul cheltuielilor de asistență socială, CF identifică probabile depășiri ale noului plafon cu circa 0,3% din PIB.

Această rectificare bugetară – prima aferentă anului 2021 – este singulară, în istoria rectificărilor evaluate de Consiliul fiscal, din 2010 până în prezent, prin magnitudinea rectificării pozitive a veniturilor și cheltuielilor bugetare (creșterea acestora fiind de aproximativ 4,8% față de valorile propuse în proiectul de buget).

Considerând nerealizarea probabilă a veniturilor din închirierea benzilor de frecvență 5G și necesarul suplimentar identificat de CF la nivelul cheltuielilor cu asistența socială, rezultă un ecart nefavorabil în cuantum de circa 0,5% din PIB față de noua estimare de deficit bugetar de 7,13% din PIB, care reclamă măsuri suplimentare pentru respectarea acesteia.

Proiectul de rectificare bugetară este influențat major de trei elemente principale: revizuirea favorabilă semnificativă a cadrului macroeconomic cu impact pozitiv asupra încasărilor bugetare; încorporarea recuperării impozitelor amânate la plată de către companii în prognoza de venituri - neluate în considerare inițial ca urmare a unei abordări conservatoare a MF-; derapaj major pe partea de cheltuieli bugetare. Concret, de la o țintă de deficit bugetar de 7,16% din PIB în condițiile unor venituri probabile neluate în calcul și a unei creșteri economice net superioare (aceste două elemente fiind echivalente cu un deficit bugetar de sub 6% din PIB pe baza cheltuielilor bugetate inițial), se ajunge la o țintă de deficit bugetar de 7,13% din PIB, a cărei îndeplinire reclamă măsuri suplimentare de ajustare de circa 0,5% din PIB. Aceste măsuri nu sunt însă suficiente în raport cu anvergura procesului de consolidare care să răspundă la presiunea dezechilibrelor din economia noastră.

Proiectul de rectificare bugetară slăbește consolidarea bugetară așa cum era anunțată pentru anul 2021. Această situație reclamă măsuri suplimentare de corecție în anii ce vin - în plus față de cele care oricum ar fi fost necesare pentru reducerea deficitului bugetar la sub 3% din PIB în anul 2024, potrivit traiectoriei agreate cu CE. Altfel spus, soliditatea construcției bugetare programate la rectificare este inferioară celei aferente proiectului de buget, chiar dacă nivelul țintit al deficitului bugetar (7,13% din PIB) este apropiat de cel inițial (7,16% din PIB). În condițiile evoluției mai favorabile a economiei și a cuantumului mai ridicat al veniturilor provenind din recuperarea impozitelor amânate la plată, un nivel optim și realizabil al țintei de deficit bugetar ar fi trebuit să fie, în opinia CF, semnificativ sub 7% din PIB - în jurul valorii de 6,5% din PIB. Un asemenea nivel nu este plauzibil să fie atins, dat fiind derapajul major pe partea de cheltuieli bugetare.

Preocupant este și faptul că o parte însemnată a veniturilor bugetare este temporară, fiind atribuibilă unor sume recuperate din impozitele amânate la plată de către companii aferente anului 2020, în timp ce componenta de cheltuieli temporare este net inferioară.

Este de judecat și oportunitatea unor noi cheltuieli de investiții din resurse proprii ale bugetului public în condițiile unui deficit bugetar ridicat și stringenței consolidării bugetare din următorii ani.

Consiliul fiscal mai remarcă următoarele:

i) Această rectificare bugetară – prima aferentă anului 2021 – este singulară, în istoria rectificărilor evaluate de Consiliul fiscal, din 2010 până în prezent, atât prin magnitudinea rectificării pozitive a veniturilor și cheltuielilor bugetare (creșterea acestora fiind de aproximativ 4,8% față de valorile propuse anterior), cât și prin procentul de alocare a sporului de venituri către cheltuieli. Astfel, în prezenta rectificare, sume mai mari decât sporul veniturilor programate sunt alocate cheltuielilor, raportul influențelor rectificării pe venituri și cheltuieli fiind de 121%, ceea ce arată că toate veniturile suplimentare, precum și noi împrumuturi, urmează a suplimenta cheltuielile bugetare. În condițiile în care o parte a acestor venituri este temporară (cel puțin cele amânate la plată din 2020), iar o altă parte este datorată dinamicii ciclice favorabile a economiei, CF consideră că prezenta alocare de venituri, în cadrul rectificării, comportă riscuri considerabile, ce se pot materializa prin evoluții economice defavorabile viitoare la nivel intern și internațional. Mai mult, aceste venituri, unele fără caracter permanent, se regăsesc, într-o proporție importantă, în cheltuieli bugetare permanente, ceea ce accentuează riscurile aferente sustenabilității poziției sectorului public.

ii) Actuala rectificare este una din cele mai substanțiale, din punct de vedere al variației cheltuielilor raportate la PIB (+1,8pp), aceasta ridicând problema slăbiciunii procesului de programare bugetară, precum și a disciplinei în execuția bugetară. Aceste probleme sunt cu atât mai acute întrucât constatările CF (referitoare la proiectul inițial de buget), în privința cheltuielilor cu bunuri și servicii și a celor de asistență socială, deși vizate de noi alocări, evidențiază noi riscuri de sub-bugetare și chiar sub-bugetări, ce au potențialul de a majora suplimentar deficitul bugetar final, *ceteris paribus*.

În plus, restrictivitatea pe care CF miza în opinia privind proiectul de buget inițial în privința cheltuielilor de personal, în vederea încadrării în plafoanele propuse, indică, conform execuției la primul semestru, o dinamică mai alertă a acestor cheltuieli, ceea ce arată slăbiciuni în construcția, programarea și disciplina execuției bugetare. Toate aceste elemente par a indica faptul că ajustarea țintelor de deficit exclusiv prin restrictivitate la nivelul cheltuielilor bugetare, așa cum propune Executivul, are o probabilitate de realizare foarte redusă, misiunea consolidării

bugetare doar pe cheltuieli putând fi, în anumite condiții iluzorie, cu efecte adverse în privința sustenabilității finanțelor publice.

Precum în alte documente ale sale, CF pledează pentru creșterea semnificativă a veniturilor fiscale și bugetare, care să ajute consolidarea bugetară și să mărească robustețea bugetului public.

iii) Dintr-o altă perspectivă modul de realizare a rectificării actuale slăbește considerabil și ajustarea deficitului structural⁷, într-un cadru economic intern și internațional foarte complicat, marcat de riscuri semnificative.

Chiar în lipsa materializării unor riscuri, situația bugetului public din România față de majoritatea țărilor din UE este problematică, din mai multe rațiuni: a) multe din țările membre ale UE au pornit cu deficite structurale relativ reduse, sau inexistente, în criza pandemică și, mai mult, au aplicat măsuri temporare, care își epuizează efectul asupra deficitului bugetar efectiv aproape de la sine, ceea ce duce la revenirea acestui deficit în apropierea celui structural anterior crizei pandemice⁸, b) în cazul României ajustarea fiscală este un proces întins pe mai mulți ani, și are, implicit, un efect de majorare substanțială a datoriei publice, care induce riscuri de sustenabilitate în creștere, c) lipsa acută de spațiu fiscal (generată și de un nivel foarte jos al veniturilor fiscale/bugetare) expune economia României la riscul de a nu putea interveni în cazul unor noi momente de mare tensiune pe plan intern și pe plan internațional – induse de datoriile mari în lume, un nou val al pandemiei, impactul schimbărilor climatice etc.

Mai mult, politica fiscală, pe lângă imposibilitatea unei acțiuni eficace în această eventualitate, vulnerabilizează și poziția externă a României, consumând și din spațiul de acțiune prin politica monetară, al altor instrumente. Și acest motiv, precum și cele expuse anterior subliniază nevoia amorsării cât mai ferme și credibile a procesului de consolidare a finanțelor publice – pentru a asigura partenerii internaționali ai României, inclusiv investitorii, de sustenabilitatea poziției

⁷ În ipoteza în care ajustarea deficitului (în metodologie europeană, ESA2010) ar fi, între 2020 și 2021, de 1 pp de PIB, acesta fiind scenariul de bază al actualei rectificări bugetare propuse, și am considera că poziția ciclică a economiei ar evolua, tot între 2020 și 2021, printr-un avans de 2 pp de PIB, aceasta s-ar transla, cu ipoteza unei semi-elasticități a soldului bugetar la excesul de cerere de 0,35-0,40, într-o ajustare a soldului bugetar ciclic de 0,7-0,8 pp, ceea ce semnifică că soldul structural s-ar reduce doar cu diferența între consolidarea soldului bugetar și cea a soldului bugetar ciclic, adică cu 0,2-0,3 pp de PIB. Aceasta indică o valoare redusă, cvasi-nesemnificativă a ajustării, aflată în marja calculelor statistice, și care, mai mult, este grevată de riscuri importante. Aceste riscuri nenecligibile constau în: (i) o îmbunătățire mai amplă (decât cea de 2 pp considerată în exemplu) a deficitului de cerere de anul trecut către un exces de cerere în 2021 poate conduce la o ajustare a soldului bugetar structural nulă sau chiar la o deteriorare a acestuia; (ii) impactul măsurilor temporare (*one-off*) poate influența semnificativ aceste calcule, în sensul unei posibile reduceri a amplitudinii soldului bugetar structural (consolidare mai redusă) sau chiar în sensul inversării contribuției acestuia (deteriorare de deficit structural între 2020 și 2021).

⁸ Există diferențe între estimări ale deficitelor structurale în raport de metodele de calcul folosite, dar raționamentul este imbatabil, indiferent de metoda de calcul.

sectorului public, condiție a sustenabilității poziției investiționale internaționale a României – determinată și de sectorul public, dar și de cel privat.

4. Importanța fondurilor europene: Planul Național de Redresare și Reziliență

Fondurile alocate României în cadrul planului european *Next Generation* EU, care, pe componenta Mecanismului de Redresare și Reziliență (MRR) se ridică la 29,2 mld. euro (14,2 mld. euro granturi și circa 15 mld. euro împrumuturi) reprezentând circa 13% din PIB, constituie un suport financiar echivalând cu un *New Deal* în versiune românească, în contextul provocărilor extraordinare ale viitorului ce decurg din noua revoluție tehnologică, schimbările climatice, competiția geopolitică, imperative de stabilitate economică și socială.

Pornind de la cadrul principal și operațional al PNRR, care constă într-un pachet coerent de investiții și reforme având șase piloni (tranziția spre o economie verde; transformarea digitală; creșterea economică, locuri de muncă și coeziune; coeziunea socială și teritorială; sănătate și reziliență economică, socială și instituțională; politici pentru *Next Generation*), în cazul particular al României, acesta trebuie să țină seama de nevoia de corecție a dezechilibrelor, de surmontare a unor decalaje de dezvoltare și mari discrepante teritoriale, de subfinanțarea cronică a educației și sănătății publice, de precaritatea infrastructurilor rutiere, feroviare, aeroportuare etc., astfel încât să facă economia țării mai robustă și, nu în cele din urmă, competitivă.

În circumstanțele spațiului fiscal foarte limitat și accentuat de nevoia acută de consolidare fiscală/bugetară, o creștere economică robustă pe termen mediu și lung, condusă de investiții publice și private, susținute de fonduri europene, inclusiv prin PNRR⁹, reprezintă singurul fundament viabil al:

- reconstrucției reziliente a economiei României,
- reducerii decalajelor de dezvoltare,
- reconfigurării politicii industriale în direcția restructurării economiei și a decarbonizării acesteia, precum și creșterii competitivității,
- atenuării impactului contracționist al măsurilor inevitabile de corecție bugetară sub imperativul consolidării fiscale în anii ce vin,
- refacerii echilibrelor macroeconomice (inclusiv cele externe),
- avansării pe verigi superioare ale lanțurilor valorii adăugate (inclusiv digitale),
- surmontării presiunilor inflaționiste, într-un context internațional dominat de incertitudini economice majore, precum și de spectrul efectelor resuscitării pandemiei de coronavirus cu noi tulpini rezistente la vaccinuri.

⁹ Această viziune se regăsește parțial în scenariul pe termen mediu 2022-2025 elaborat de CNSP, care consideră impactul pozitiv al fondurilor europene din PNRR (<https://cnp.ro/user/repository/proгноze/Nota-Proгноza-de-vara-2021-2025.pdf>)

Se subestimează adesea că, potrivit principiilor-cheie ce fundamentează PNRR, prioritățile stabilite statelor membre decurg din Recomandările Specifice de Țară¹⁰. În cazul României, este vorba de aplicarea unei strategii de consolidare fiscală care să corecteze deficitul excesiv, susținută de reforme structurale ample, precum și promovarea unor proiecte mature de investiții, atât publice cât și private, concentrate pe tranziția verde și digitală¹¹.

Anvergura reformelor în România acoperă o gamă extinsă a problematicii economico-sociale, fie că se au în vedere sistemul de salarizare și cel de pensii, fie informatizarea administrației publice, în special a ANAF, regimul fiscalității, sprijinirea mediului de afaceri și a clasei antreprenoriale autohtone, promovarea exporturilor, companiile de stat (între care cele cu pierderi mari), Banca de Dezvoltare, capacitatea de a face față atacurilor cibernetice și multe altele.

Accesarea integrală a fondurilor europene alocate de Uniunea Europeană este vitală pentru România prin prisma atingerii obiectivului primordial al aderării la Zona euro într-un orizont de timp cât mai scurt, care impune reîncadrarea țării pe traiectoria convergenței nominale și reale. Din acest punct de vedere, după cum se arată în diverse studii de analiză comparativă a PNRR depuse de statele membre¹², existența unei dependențe semnificative a alocării granturilor pe țări în raport cu nivelul lor de dezvoltare sugerează că instrumentul financiar MRR poate contribui la accelerarea procesului de convergență a țărilor UE mai slab dezvoltate.

Pentru a nu rămâne un simplu deziderat și învățând din lecțiile elaborării, actualizării și negocierii componentelor PNRR, la momentul aprobării acestuia de către Comisia Europeană, previzibil la jumătatea sau cel târziu finele lunii septembrie 2021, trebuie ca mecanismele instituționale și financiare să fie pregătite pentru demarajul accesării prefinanțării - acestea din urmă previzionate la circa 1,9 mld. euro, pe care România ar urma să le primească de la UE în ultimele luni ale anului 2021.

Întârzieri în aprobarea PNRR în cazul României au putut fi justificate prin caracterul de noutate absolută a MRR și complexitatea grilei de evaluare¹³, prin lipsa unor proiecte mature de

¹⁰ European Commission, *Annual Sustainable Growth Strategy 2021*, Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Central Bank, the European Economic and Social Committee, the Committee of the Regions and the European Investment Bank, COM(2020) 575 final, Brussels, 17.9.2020.

¹¹ European Commission, *Recommendation for a COUNCIL RECOMMENDATION on the 2020 National Reform Programme of Romania and delivering a Council opinion on the 2020 Convergence Programme of Romania*, COM(2020) 523 final, Brussels, 20.5.2020.

¹² Vezi și Darvas Zsolt et al. (2021). *European Union countries Recovery and Resilience Plans*, Bruegel, 14 July. <https://www.bruegel.org/publications/datasets/european-union-countries-recovery-and-resilience-plans/>

¹³ Până în luna iulie a.c., toate statele membre depuseseră PNRR la Comisia Europeană, cu excepția Olandei și Estoniei. Pe baza evaluării acestora, Comisia Europeană a aprobat PNRR unui număr de 18 state (Austria, Belgia, Croația, Cipru, Rep. Cehă, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Portugalia, Slovacia, Slovenia, Spania). Sistemul de evaluare conține un număr de 11 criterii, 9 dintre acestea având o scală pe trei trepte (A-îndeplinit în mare măsură; B-îndeplinit într-o măsură medie/moderată; C-îndeplinit în mică măsură), iar două (să nu prejudicieze semnificativ mediul și prevenirea corupției, fraudei și conflictului de interese)

investiții, etc. Dar orice timp irosit în demararea acestuia, cu atât mai mult în ipoteza atingerii unui nivel maxim al finanțării și/sau în calendarul angajat al reformelor, în realizarea țintelor asumate și implementarea proiectelor de investiții, se materializează în pierderi ce afectează gradul de absorbție a fondurilor europene și, în ultimă instanță, dezvoltarea economiei României.

Stringența utilizării într-o proporție cât mai mare a fondurilor aferente PNRR decurge și din majorarea resurselor bugetului UE cu 0,6% din GNI (*Gross National Income*)¹⁴ din partea statelor membre pentru acoperirea costului rambursării sumelor împrumutate de pe piețele internaționale de capital pentru finanțarea MRR prin emiterea de obligațiuni ale Uniunii Europene¹⁵, implicând o contribuție suplimentară a României de circa 1,1 mld. euro anual, ceea ce obligă la realizarea unui grad de absorbție cât mai ridicat a acestor fonduri.

În proiectele de acte normative aferente rectificării bugetare primite de la Ministerul Finanțelor nu se face vreo referire la PNRR, implicit la estimarea, chiar preliminară, a unui eventual impact bugetar al acestuia în anul 2021. Doar în Raportul privind execuția bugetară pe sem. I 2021¹⁶ se specifică faptul că, pentru CFM 2021-2027, programele operaționale sunt în curs de aprobare, iar PNRR este în curs de analiză în vederea aprobării de către Comisia Europeană.

În anul 2021, gradul de absorbție a fondurilor europene din cele două mega-programe de finanțare ale UE pentru următorii 6-7 ani se așteaptă să fie relativ scăzut, ceea ce reclamă eforturi concertate din partea administrațiilor centrale și locale din România, a autorităților de management, precum și a tuturor celorlalți actori implicați, pentru recuperarea întârzierilor și majorarea capacității de absorbție a acestor fonduri¹⁷. Potrivit raportului menționat, prelungirea CFM 2014-2020 în 2021, în privința gradului de absorbție a fondurilor structurale și

pe două trepte, respectiv A sau B. Comisia Europeană a acordat calificative foarte bune PNRR aprobate, majoritatea criteriilor întrunind ratingul A, cu mențiunea că doar potrivit criteriului „Justificarea costurilor” ele au fost cotate, în bloc, cu ratingul B, între cauzele precizate în rapoartele Comisiei pe țări - a căror examinare poate fi utilă autorităților din România în finalizarea negocierilor cu CE - regăsindu-se: dubii în privința plauzibilității calculelor, lipsa de informații, metodologii insuficient explicate, ipoteze discutabile, detalieri insuficientă pe finanțări și beneficiari, suprapuneri potențiale între PNRR și alte instrumente financiare ale UE (European Union. *Regulation (EU) 2021/241 of the European Parliament and of the Council of 12 February 2021 establishing the Recovery and Resilience Facility*, EU Official Journal, 18.02.2021; Bruegel, 2021, Op. cit.)

¹⁴ The Council of the European Union, COUNCIL DECISION (EU, Euratom) 2020/2053 of 14 December 2020 on the system of own resources of the European Union and repealing Decision 2014/335/EU, Euratom, Official Journal of the European Union L 424/1, 15.12.2020.

¹⁵ Eurostat, Methodological note. *Draft guidance note on the statistical recording of the recovery and resilience facility*, Directorate - Government Finance Statistics, 17 November 2020.

¹⁶ <https://mfinante.gov.ro/ro/domenii/bugetul-de-stat/informatii-executie-bugetara>

¹⁷ Conform datelor MIPE privind stadiul absorbției fondurilor UE din CFM 2014-2020, la data de 31.07.2021, rata de absorbție efectivă (rambursări de la Comisia Europeană) era de numai 38,3% cumulată la cele șase programe operaționale pe întreaga perioadă, respectiv doar 8,5 mld. euro rambursate din totalul alocărilor de 22,6 mld. euro (<https://mfe.gov.ro/stadiul-absorbtiei-fondurilor-ue/>)

de coeziune aferente acestui exercițiu financiar, din cele 3,2 mld. euro estimate pentru acest an au fost absorbite doar circa o treime în primele 6 luni.

5. Conformarea cu regulile fiscale

Proiectul de rectificare suplimentează plafoanele în termeni nominali ale indicatorilor specificați în cadrul fiscal bugetar pe anul 2021 stabilite prin Legea nr. 14/2021, după cum urmează:

- plafonul nominal al deficitului primar al BGC este majorat cu 3,8 mld. lei până la nivelul de 67 mld. lei;
- plafonul nominal al deficitului BGC este majorat cu 3,76 mld. lei până la nivelul de 83,8 mld. lei;
- plafonul nominal al cheltuielilor de personal ale BGC este majorat cu 1,7 mld. lei până la nivelul de 109,5 mld. lei.
- plafonul nominal al cheltuielilor totale ale BGC, exclusiv asistența financiară din partea UE și a altor donatori, este majorat cu 19,1 mld. lei până la nivelul de 416,6 mld. lei;

În ce privește plafoanele indicatorilor exprimați ca pondere în PIB se constată că acestea s-au diminuat ușor pentru deficitul BGC, cheltuielile totale ale BGC, exclusiv asistența financiară din partea UE și a altor donatori precum și pentru cheltuielile de personal ale BGC urmare a majorării PIB nominal cu 58,1 mld. lei. Plafonul datoriei publice, exprimat ca procent din PIB, s-a redus cu 2,5 pp până la nivelul de 49,5%.

Proiectul de ordonanță a Guvernului privind rectificarea bugetului de stat pe anul 2021 stipulează derogările necesare de la regulile fiscale instituite de LRFB și redefinește plafoanele agregatelor bugetare în concordanță cu nivelurile stipulate în propunerea de rectificare.

Concluzii

- Revizuirea de amploare a veniturilor bugetare (creștere de 17,6 miliarde lei) din proiectul de rectificare are două surse principale: încorporarea recuperării impozitelor amânate la plată de către companii în prognoza de venituri (neluate în considerare inițial ca urmare a unei abordări conservatoare a MFP) și revizuirea favorabilă a cadrului macroeconomic – creștere economică prognozată de 7% față de prognoza inițială de 4,3%.
- CF apreciază drept plauzibilă prognoza actualizată a veniturilor bugetare, mai puțin sumele provenind din închirierea benzilor de frecvență (2,5 mld. lei, respectiv 0,21% din PIB) asupra cărora apreciem că există riscuri relevante ca aceste venituri să nu se

realizeze. Se cuvine a fi subliniat caracterul temporar (engl. *one-off*) al sumelor recuperate din impozitele aferente anului anterior amânate la plată de agenții economici, cuantumul acestora pentru anul în curs fiind unul ridicat (circa 10 mld. lei).

- Pe partea de cheltuieli bugetare, are loc o majorare de proporții (+21,4 miliarde lei) comparativ cu parametrii aprobați prin proiectul de buget, cauzele principale fiind suplimentările cheltuielilor de capital, alte transferuri, bunuri și servicii, cheltuieli de personal și asistență socială. Se manifestă astfel un derapaj major pe partea de cheltuieli bugetare având drept explicații principale incapacitatea de a ține sub control cheltuielile, o sub-bugetare în construcția bugetară inițială și creșteri de prețuri peste așteptări la bunurile și serviciile achiziționate de stat.
- CF identifică o sub-bugetare la nivelul cheltuielilor de asistență socială în cuantum de 0,3 pp din PIB și riscuri de depășire a anvelopei bugetare pentru cheltuielile de personal și cele cu bunuri și servicii.
- Considerând nerealizarea probabilă a veniturilor din închirierea benzilor de frecvență 5G și necesarul suplimentar identificat de CF la nivelul cheltuielilor cu asistența socială, rezultă un ecart nefavorabil în cuantum de circa 0,5% din PIB față de noua estimare de deficit bugetar de 7,13% din PIB care reclamă măsuri suplimentare pentru respectarea acesteia.
- Proiectul de rectificare bugetară slăbește consolidarea bugetară așa cum era anunțată pentru anul 2021. Soliditatea construcției bugetare programate la rectificare este inferioară celei aferente proiectului de buget, chiar dacă nivelul țintit al deficitului bugetar (7,13% din PIB) este apropiat de cel inițial (7,16% din PIB).
- În condițiile evoluției mai favorabile a economiei și a cuantumului mai ridicat al veniturilor provenind din recuperarea impozitelor amânate la plată, un nivel optim și realizabil al țintei de deficit bugetar ar fi trebuit să fie, în opinia CF, semnificativ sub 7% din PIB - în jurul valorii de 6,5% din PIB. Un asemenea nivel nu este plauzibil să fie atins, dat fiind derapajul major pe partea de cheltuieli bugetare.
- Este de judecat și oportunitatea unor noi cheltuieli de investiții din resurse proprii ale bugetului public în condițiile unui deficit bugetar ridicat și stringenței consolidării bugetare din următorii ani.
- Această rectificare bugetară este singulară în istoria rectificărilor evaluate de Consiliul fiscal, din 2010 până în prezent, prin magnitudinea rectificării pozitive a veniturilor și cheltuielilor bugetare (creșterea acestora fiind de aproximativ 4,8% față de valorile propuse anterior). În prezenta rectificare, sume mai mari decât sporul veniturilor programate sunt alocate suplimentării cheltuielilor.
- În condițiile în care o parte a acestor venituri este temporară (cel puțin cele amânate la plată din 2020), iar o altă parte este datorată dinamicii ciclice favorabile a economiei, CF consideră că alocarea de venituri, în cadrul rectificării, comportă riscuri considerabile, ce

se pot materializa prin evoluții economice defavorabile viitoare la nivel intern și internațional. Mai mult, aceste venituri, unele fără caracter permanent, se regăsesc, într-o proporție importantă, în cheltuieli bugetare permanente, ceea ce accentuează riscurile aferente sustenabilității poziției fiscale a sectorului public.

- Ajustarea țintelor de deficit exclusiv prin restrictivitate la nivelul cheltuielilor bugetare – prin diminuarea ponderii în PIB a acestora - are o probabilitate de realizare foarte redusă, misiunea consolidării bugetare doar pe cheltuieli putând fi, în anumite condiții, iluzorie, cu efecte adverse în privința sustenabilității finanțelor publice.
- Situația bugetului public din România față de majoritatea țărilor din UE este problematică din mai multe rațiuni: a) deficit structural de cca 5% din PIB în România la început de pandemie; b) multe din țările membre ale UE au pornit cu deficite structurale relativ reduse, sau inexistente, în criza pandemică și, mai mult, au aplicat măsuri temporare, care își epuizează efectul asupra deficitului bugetar efectiv aproape de la sine, ceea ce duce la revenirea acestui deficit în apropierea celui structural anterior crizei pandemice; c) în cazul României ajustarea fiscală este un proces întins pe mai mulți ani, și are, implicit, un efect de majorare substanțială a datoriei publice, care induce riscuri de sustenabilitate în creștere; d) lipsa acută de spațiu fiscal (generată și de un nivel foarte jos al veniturilor fiscale/bugetare) expune economia României la riscul de a nu putea interveni în cazul unor noi momente de mare tensiune pe plan intern și pe plan internațional – induse de datoriile mari în lume, un nou val al pandemiei, impactul schimbărilor climatice, tensiuni geopolitice și alte crize, etc.
- O înăsprire a politicii monetare interne și pe plan extern, la nivelul principalelor bănci centrale din țările dezvoltate, poate agrava riscurile de finanțare, prin reducerea ofertei de fonduri, creșterea costului acestora și o înrăutățire a percepției în ceea ce privește riscul activelor emise de entitățile/instituțiile românești. Deja sunt semne ale începutului de înăsprire a politicii monetare de către unele bănci centrale importante.
- Experiența națională și internațională arată că realizarea unei consolidări bugetare și ajustări fiscale în condițiile unui set de politici contracționiste (îndeosebi a unei politici monetare restrictive) este mult mai dificilă și dureroasă.
- O ajustare fiscală în ritm insuficient face ca nivelul de deficit necesar stabilizării datoriei publice în PIB să fie din ce în ce mai constrângător, și, totodată, mai greu de realizat pe orizontul de timp programat.
- România se singularizează în regiune, în UE, prin dezechilibre mari ale balanței externe. Datele pe prima jumătate a anului 2021 în ceea ce privește balanța de plăți arată o creștere a deficitului contului curent cumulat ianuarie-iunie 2021, în raport cu cel cumulat în aceeași perioadă a anului trecut, de 73,5% (de la 4,1 mld. euro la 7,0 mld. euro), deficitul de cont curent îndreptându-se probabil către depășirea pragului de 6% din PIB în acest an. Dezechilibrul extern în creștere este determinat, preponderent, de

conduita politicii fiscal-bugetare. De aceea, reducerea vulnerabilităților externe, în special prin inversarea conduitei politicii fiscal-bugetare, de la stimulativă la restrictivă este reclamată și de aceste date.

- Acoperirea deficitelor din fluxuri prin îndatorare se poate constitui și într-un generator de riscuri pentru sustenabilitatea poziției externe a economiei românești. Din aceste motive, coroborate cu prognoza CNSP a unui deficit extern în reducere semnificativă – dar fără a specifica factorii determinanți – putem conchide că informațiile curente ridică cu stringență problema ajustării dezechilibrelor economiei românești.
- Este dificil de imaginat realizarea consolidării bugetare în absența creșterii veniturilor fiscale cu câteva procente din PIB - la peste 30% din PIB. Aceasta creștere poate proveni din: îmbunătățirea eficienței colectării (inclusiv prin digitalizare), lărgirea bazei de impozitare, îngustarea excepțiilor și porțiunilor care abat în sens negativ taxele plătite de unii contribuabili de la cotele standard, combaterea fermă a evaziunii fiscale, a concurenței fiscale neloiale și a „optimizării” ratelor de impozitare/taxare.
- Ca să avem o creștere economică reală respectabilă, robustă, este nevoie de atragere masivă de fonduri europene, care pot fi un piston puternic pentru a atenua impactul contracționist al măsurilor de corecție a deficitului bugetar. Fondurile europene pot ajuta restructurarea economiei (tranziția verde), pot stimula reforme necesare și creșterea competitivității, pot ajuta corecția macroeconomică. Sunt aspecte ce au fost adesea subliniate în documente ale CF.
- Atragerea de finanțare din resursele UE care să înlocuiască pe cât posibil din utilizarea resurselor bugetare proprii ar ajuta la crearea de spațiu fiscal. Atragerea fondurilor europene se constituie într-o condiție *sine-qua-non* a unei politici fiscal-bugetare și economice sustenabile, care să amelioreze bonitatea financiară a României.
- Analiza de perspectivă a bugetului public trebuie să țină cont de provocări extraordinare, precum impactul schimbărilor climatice, care vor pune presiune mare pe bugetul public. Cu atât mai mult este nevoie de creșterea veniturilor fiscale/bugetare.
- Un impact asupra bugetului public va fi și din cauza situației pe piața autohtonă a energiei (între altele nevoia de a susține consumatorii vulnerabili).
- Test sever pentru corecția bugetară va fi anul 2022, când se va simți inevitabila reducere a impulsului fiscal în conjuncție cu întărirea politicii monetare, ca și efecte ale derapajului bugetar din acest an. Deficitul bugetar (cash, ESA, structural) ar trebui fie în jur de 3% din PIB în 2024, conform programului de corecție asumat de Guvern și convenit cu CE. În octombrie acest an, Guvernul trebuie să trimită la Bruxelles un set de măsuri care să concretizeze planul de corecție macroeconomică. Este de amintit că România este sub incidența procedurii de deficit excesiv (PDE).

- Consolidarea bugetară este esențială pentru stabilizarea nivelului datoriei publice, pentru stabilitatea monedei naționale, pentru stabilitatea economică a României.

Opiniile și recomandările formulate mai sus de CF au fost aprobate de Președintele Consiliului Fiscal, conform prevederilor art. 56, alin. (2), lit. d) din Legea nr. 69/2010 republicată, în urma însușirii acestora de către membrii Consiliului, prin vot în ședința din data de 26 august 2021.

26 august 2021

Președintele Consiliului Fiscal

Acad. Daniel Dăianu

Anexa I

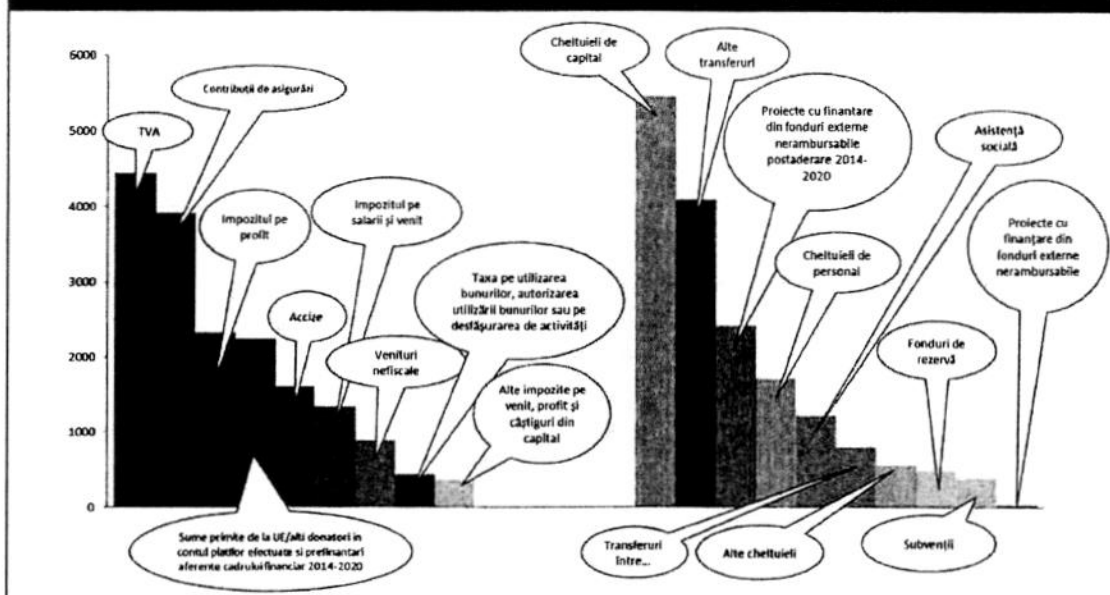
ANEXA I - Rectificarea bugetară vs bugetul inițial	Buget inițial 2021	Swap planificat 2021	Buget inițial 2021	Rectificare I 2021	Swap planificat rectificare	Rectificare I 2021	R1 - Buget inițial 2021	R1 - Buget inițial 2021	Rectificare I 2021/ Execuție 2020
	1	2	Fără swap 3=1-2	4	5	Fără swap 6=4-5	Cu swap 7=4-1	Fără swap 8=6-3	Cu swap 9
VENITURI TOTALE	364,907.12	850.00	364,907.12	331,717.24	1,263.77	330,453.47	15,022.84	14,609.07	15.2%
Venituri curente	316,694.40	850.00	315,844.40	331,717.24	1,263.77	330,453.47	15,022.84	14,609.07	15.2%
Venituri fiscale	168,899.10	293.00	168,606.10	178,921.40	510.72	178,410.68	10,022.30	9,804.58	18.3%
Impozitul pe profit, salarii, venit și câștiguri din capital	47,067.55	129.00	46,938.55	49,553.16	0.06	49,553.10	2,485.61	2,614.55	167.9%
Impozitul pe profit	15,988.05	9.00	15,979.05	18,310.83	0.06	18,310.77	2,322.78	2,331.72	14.5%
Impozitul pe salarii și venit	26,245.19	120.00	26,125.19	27,462.61	0.00	27,462.61	1,217.42	1,337.42	12.9%
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital	3,413.60	0.00	3,413.60	3,779.72	0.00	3,779.72	366.12	366.12	19.8%
Impozite și taxe pe proprietate	6,105.10	0.00	6,105.10	6,335.00	0.00	6,335.00	229.90	229.90	6.7%
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	113,658.78	121.00	113,537.78	120,699.45	509.48	120,189.97	7,040.67	6,652.19	20.9%
TVA	69,698.45	84.00	69,614.45	74,563.10	508.42	74,054.68	4,864.66	4,440.23	22.6%
Accize	33,095.57	37.00	33,058.57	34,665.34	1.06	34,664.28	1,569.77	1,605.71	12.9%
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	4,214.44	0.00	4,214.44	4,386.27	0.00	4,386.27	171.83	171.83	-3.0%
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe deslășurarea de activități	6,650.31	0.00	6,650.31	7,084.73	0.00	7,084.73	434.42	434.42	88.0%
Impozitul pe comerțul exterior (taxe vamale)	1,131.86	0.00	1,131.86	1,265.31	0.00	1,265.31	133.46	133.46	13.0%
Alte impozite și taxe fiscale	935.81	43.00	892.81	1,068.47	1.18	1,067.30	132.66	174.48	15.7%
Contribuții de asigurări	120,825.61	557.00	120,268.61	124,933.93	753.05	124,180.88	4,108.32	3,912.27	11.3%
Venituri nefiscale	26,969.69	0.00	26,969.69	27,861.91	0.00	27,861.91	892.22	892.22	13.6%
Venituri din capital	820.93	0.00	820.93	1,156.77	0.00	1,156.77	335.84	335.84	49.1%
Donații	8.28	0.00	8.28	8.28	0.00	8.28	0.00	0.00	141.5%
Sume de la UE în contul plăților efectuate și prefinanțări	0.11	0.00	0.11	17.87	0.00	17.87	17.77	17.77	-46.0%

Alte sume primite de la UE pentru programele operationale finantate in cadrul obiectivului convergenta	2,679.40	0.00	2,679.40	2,679.40	0.00	2,679.40	0.00	0.00	114.9%
Sume primite de la UE/alti donatori in contul platilor efectuate si prefinantari aferente cadrului financiar 2014-2020	44,704.00	0.00	44,704.00	46,952.24	0.00	46,952.24	2,248.25	2,248.25	45.5%
CHELTUIELI TOTALE	444,907.11	850.00	444,057.11	486,331.81	1,263.77	465,068.04	21,424.70	21,010.33	9.9%
Cheltuieli curente	414,688.54	850.00	413,838.54	429,890.62	500.00	429,390.62	15,202.08	15,552.08	9.4%
Cheltuieli de personal	109,509.18	0.00	109,509.18	111,226.16	0.00	111,226.16	1,716.98	1,716.98	1.1%
Bunuri si servicii	55,428.53	0.00	55,428.53	59,802.16	500.00	59,302.16	4,373.63	3,873.63	4.7%
Dobânzi	16,864.51	0.00	16,864.51	16,793.69	0.00	16,793.69	-70.82	-70.82	15.7%
Subvenții	6,963.89	0.00	6,963.89	7,361.74	0.00	7,361.74	397.85	397.85	-9.6%
Transferuri - Total	224,576.48	850.00	223,726.48	232,859.17	0.00	232,859.17	8,282.69	9,132.69	14.9%
Transferuri între unități ale administrației publice	1,975.00	850.00	1,125.00	1,933.19	0.00	1,933.19	-41.81	808.19	26.4%
Alte transferuri	23,809.53	0.00	23,809.53	27,905.12	0.00	27,905.12	4,095.59	4,095.59	46.4%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	184.67	0.00	184.67	207.96	0.00	207.96	23.30	23.30	-39.1%
Asistență socială	142,877.47	0.00	142,877.47	144,095.52	0.00	144,095.52	1,218.05	1,218.05	4.0%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare 2014-2020	48,726.81	0.00	48,726.81	51,149.30	0.00	51,149.30	2,422.49	2,422.49	47.1%
Alte cheltuieli	7,003.01	0.00	7,003.01	7,568.09	0.00	7,568.09	565.08	565.08	-9.4%
Fonduri de rezervă	598.73	0.00	598.73	1,094.27	0.00	1,094.27	495.54	495.54	#DIV/0!
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă	747.22	0.00	747.22	753.43	0.00	753.43	6.22	6.22	-0.3%
Cheltuieli de capital	30,218.57	0.00	30,218.57	36,441.19	763.77	35,677.42	6,222.61	5,458.84	9.8%
EXCEDENT(+) / DEFICIT(-)	-79,399.39	0.00	-79,999.39	-83,800.00	0.00	-83,800.00	-3,800.01	-3,800.01	-17.7%

Sursa: MF, calcule CF

Anexa II

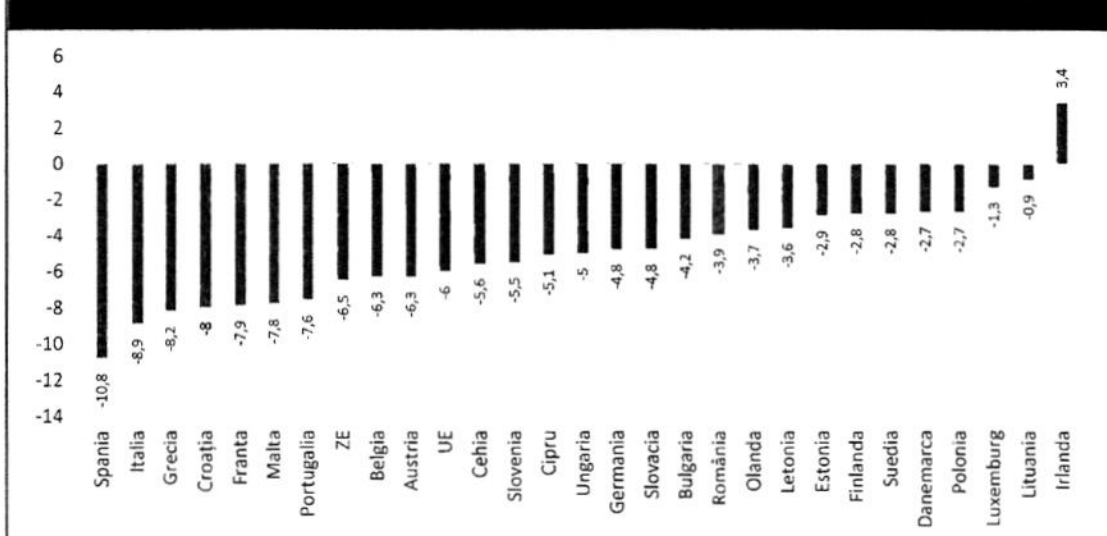
Graficul 1: Principalele modificări ale cheltuielilor și veniturilor bugetare față de programul inițial (exclusiv impactul schemelor de tip swap, mil. lei)

Sursa: MF, calcule CF

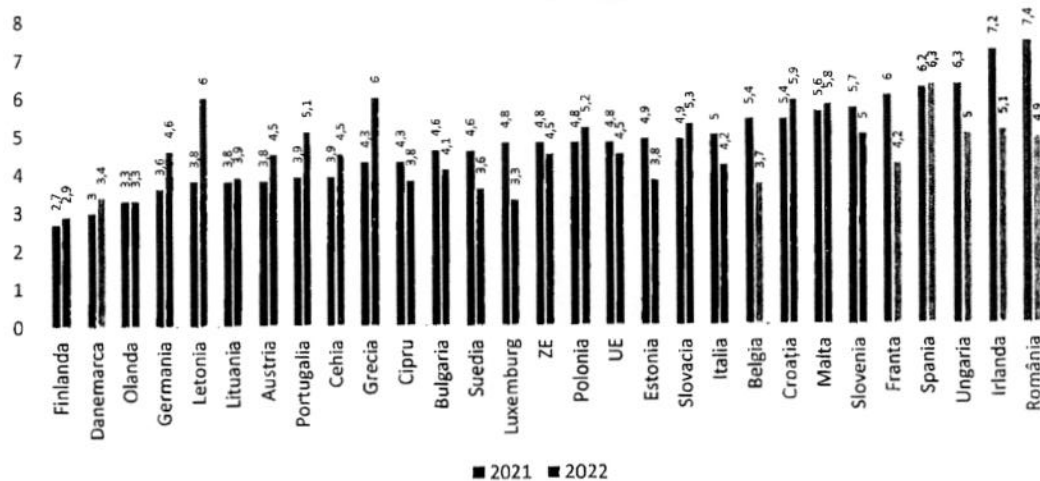
Anexa III

Graficul 2: Dinamica PIB real în țările din UE în anul 2020 (%)

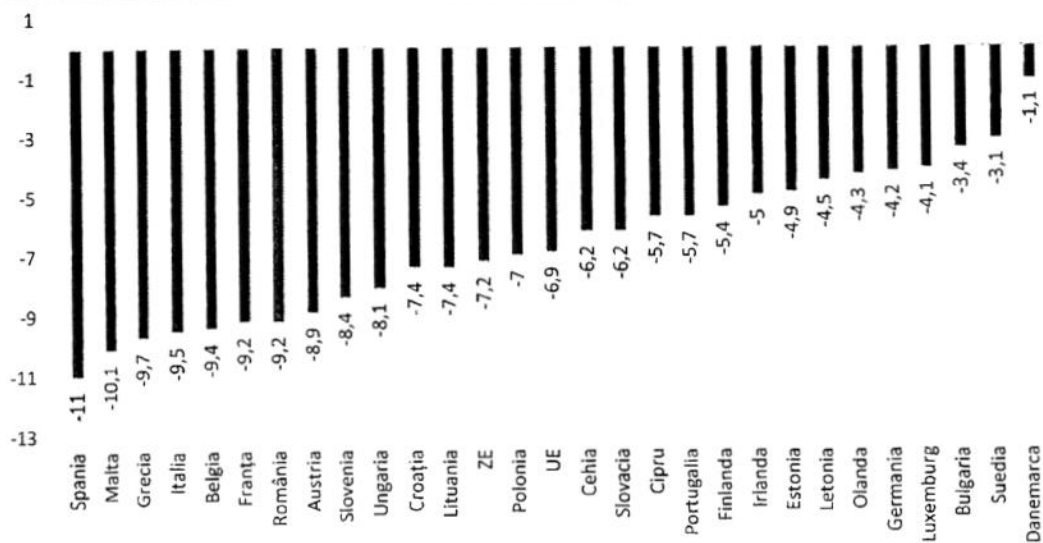
Sursa: European Economic Forecast, Summer 2021

Graficul 3: Estimări privind dinamica PIB real în țările din UE în 2021 și 2022 (%)

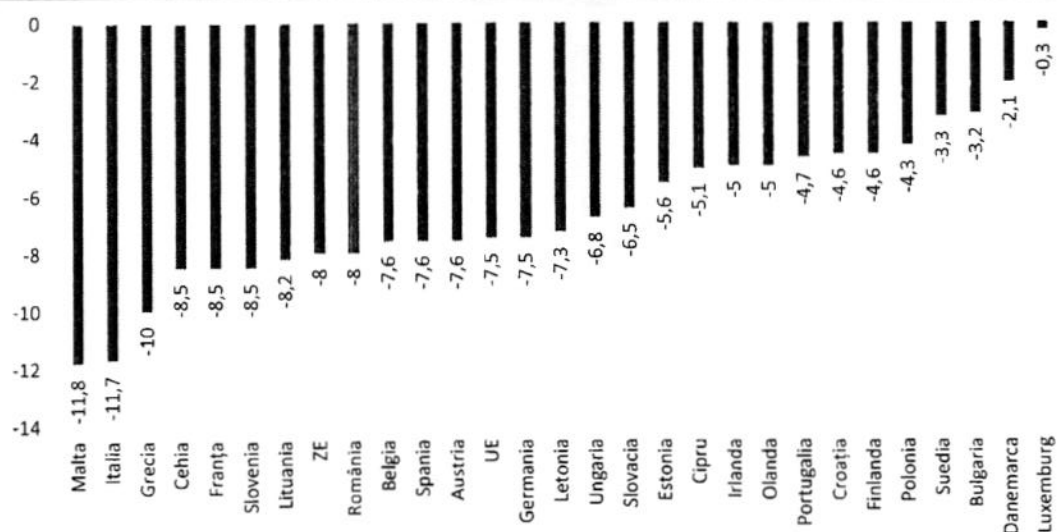
Sursa: European Economic Forecast, Summer 2021

Graficul 4: Soldul bugetar în țările din UE în anul 2020 (% din PIB, standarde ESA 2010)

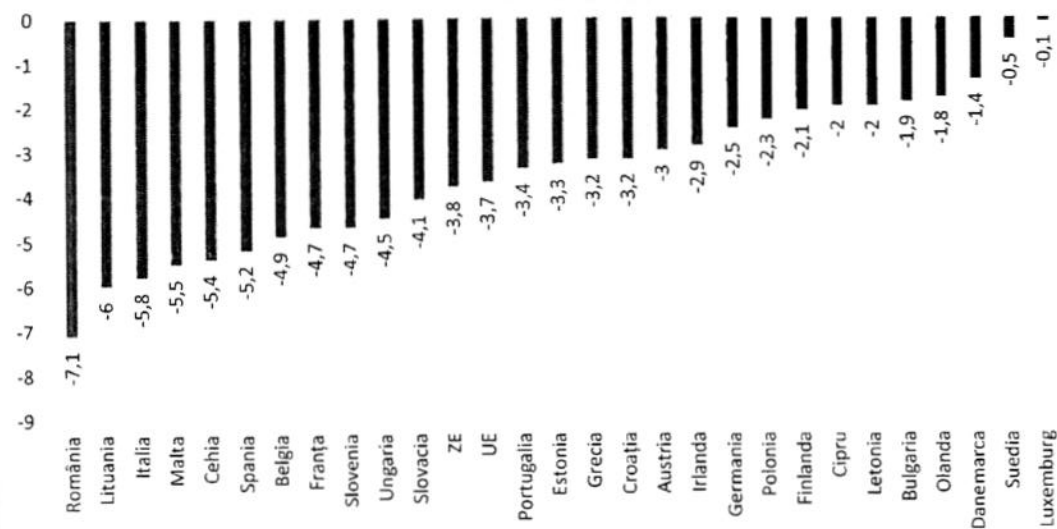
Sursa: AMECO

Graficul 5: Estimări privind soldul bugetar în țările din UE în anul 2021 (% din PIB, standarde ESA 2010)

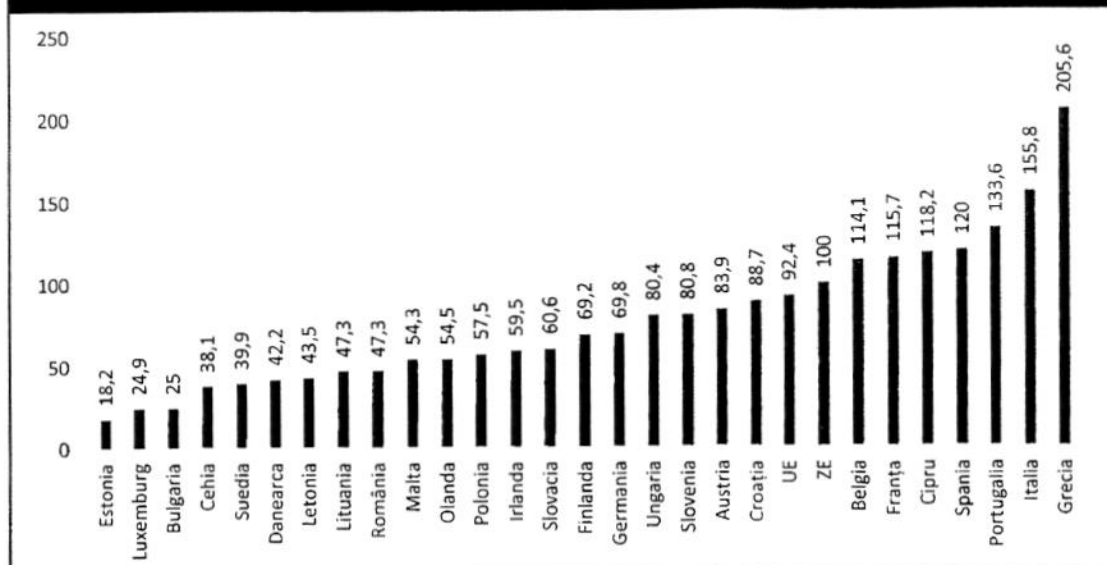
Sursa: AMECO

Graficul 6: Estimări privind soldul bugetar în țările din UE în anul 2022 (% din PIB, standarde ESA 2010)

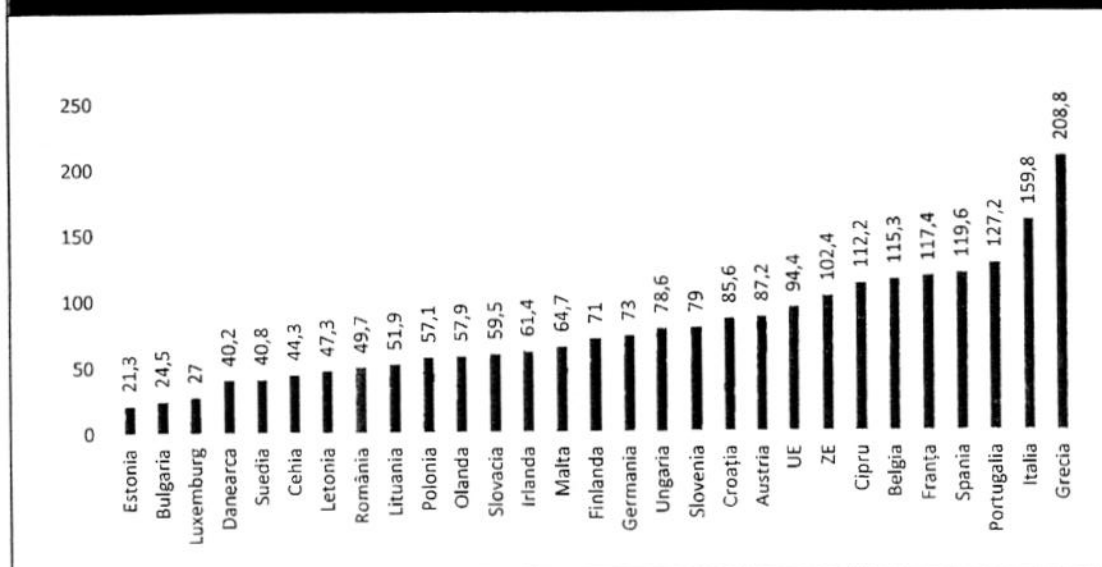
Sursa: AMECO

Graficul 7: Datoria publică în țările din UE în anul 2020 (% din PIB, standarde ESA 2010)

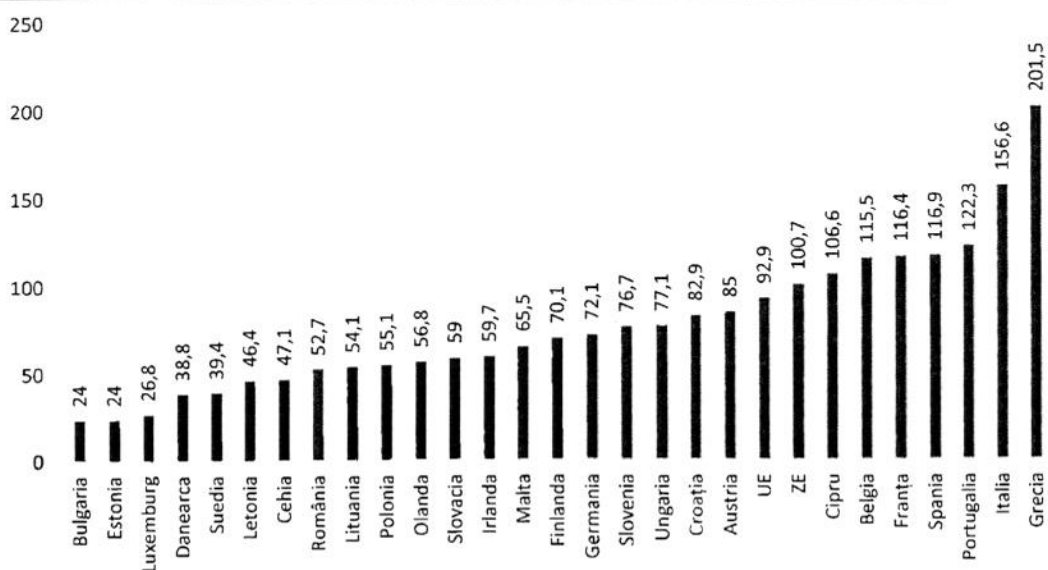
Sursa: AMECO

Graficul 8: Estimări privind nivelul datoriei publice în țările din UE în anul 2021 (% din PIB, standarde ESA 2010)

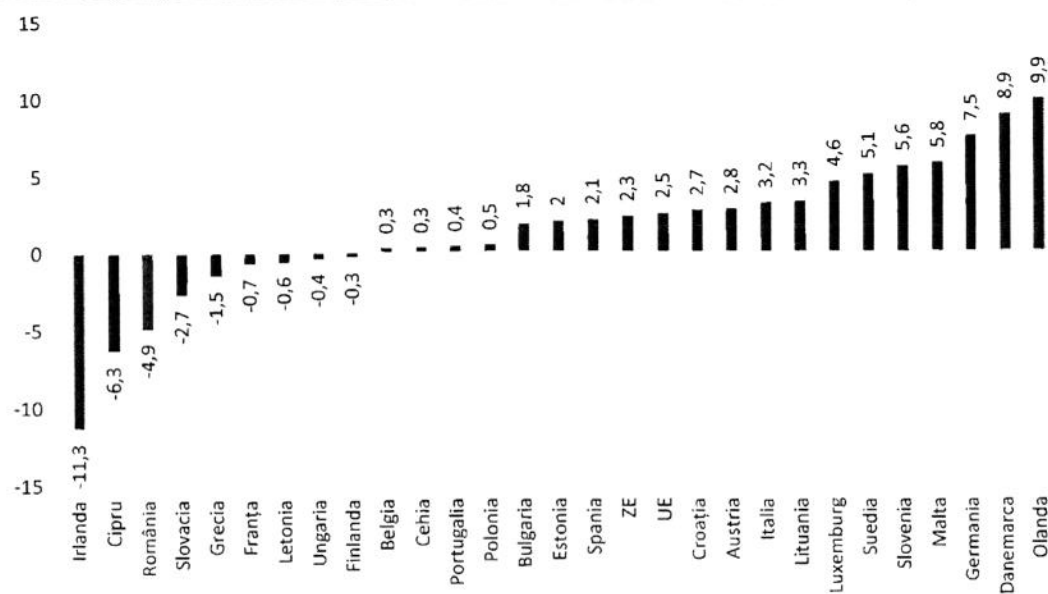
Sursa: AMECO

Graficul 9: Estimări privind nivelul datoriei publice în țările din UE în anul 2022 (% din PIB, standarde ESA 2010)

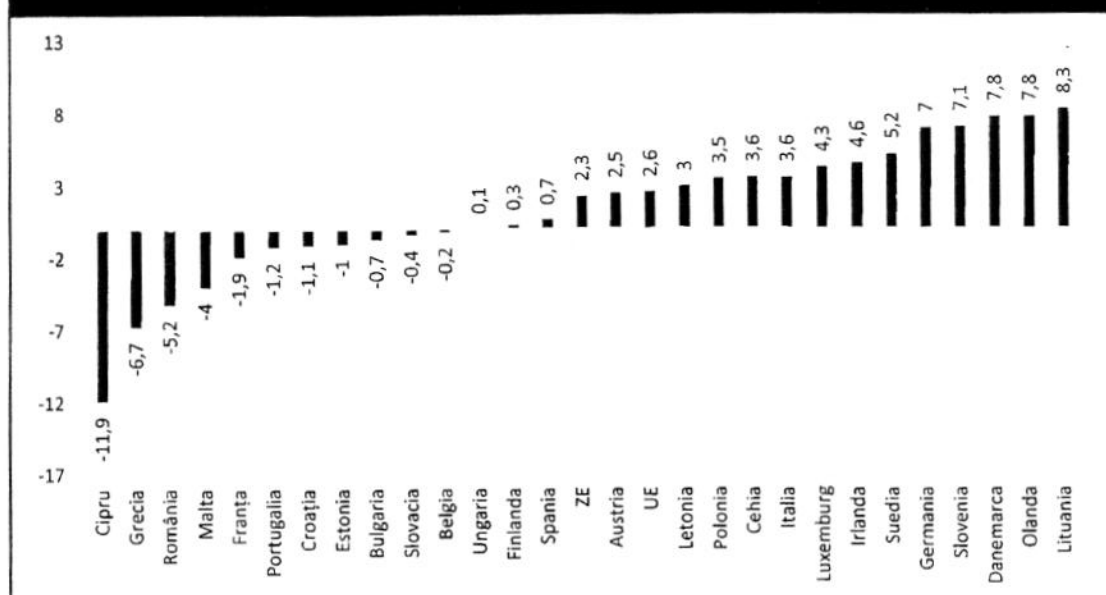
Sursa: AMECO

Graficul 10: Soldul contului curent în țările din UE în anul 2019(% din PIB)

Sursa: AMECO

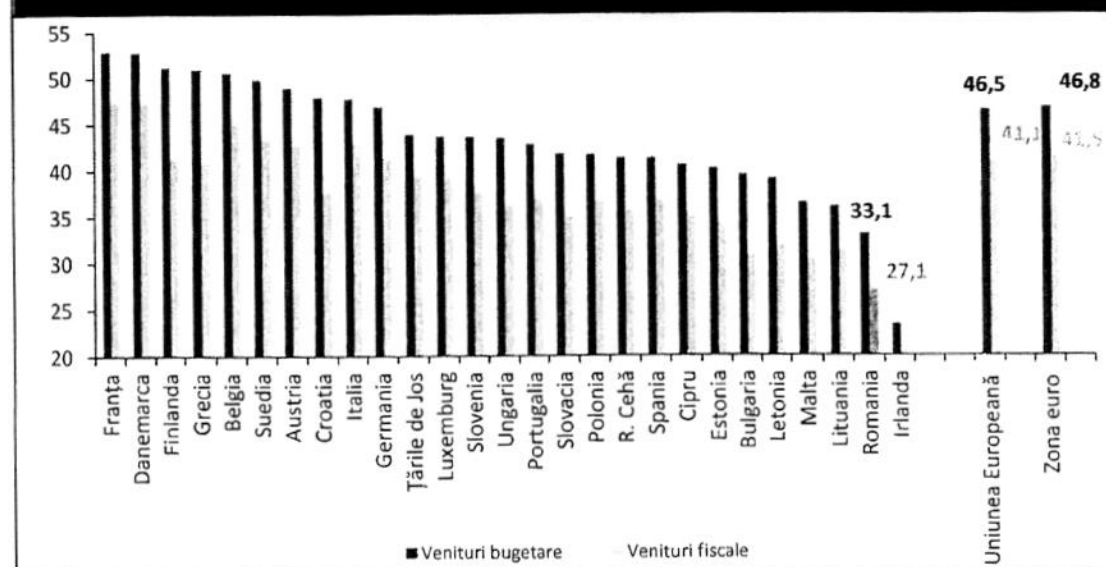
Graficul 11: Soldul contului curent în țările din UE în anul 2020 (% din PIB)

Sursa: AMECO

Anexa IV

Graficul 12: Veniturile bugetare și fiscale în 2020 (% PIB, ESA 2010)

Sursa: Eurostat, veniturile fiscale includ CAS

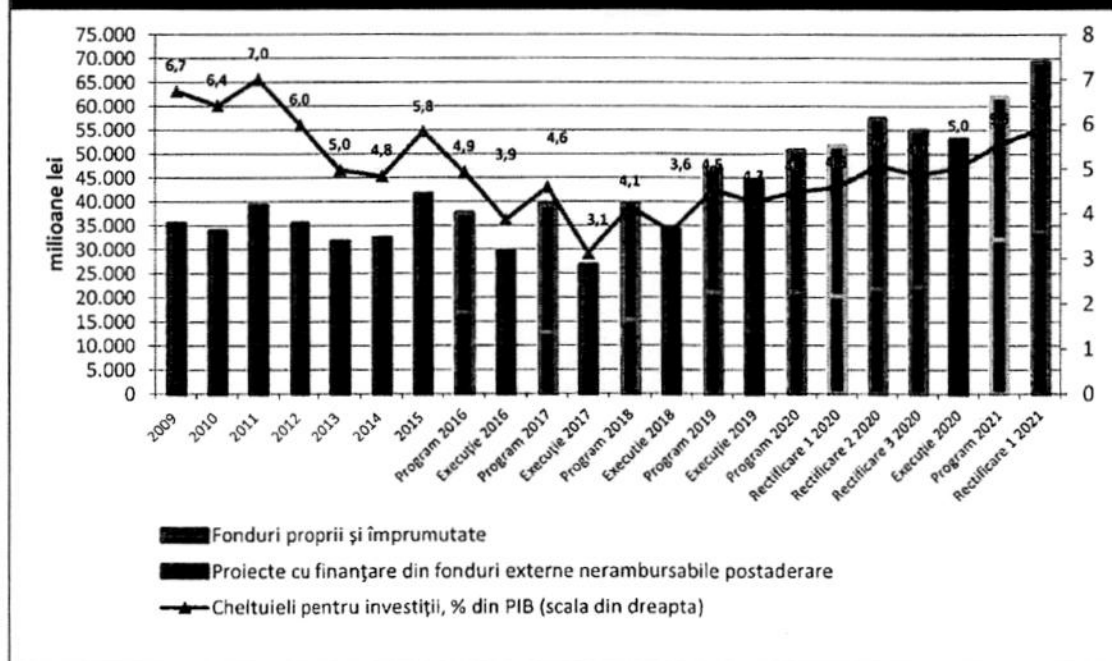
Anexa V

ANEXA IV- FONDURI UE	Program inițial 2021 (mil lei)			Program actualizat 2021 (mil.lei)			Rectificare I 2021 (mil.lei)		
	Structurale	Agricultură	Sume potrivit art. 10 lit. a) din OUG nr. 40/2015	Structurale	Agricultură	Sume potrivit art. 10 lit. a) din OUG nr. 40/2015	Structurale	Agricultură	Sume potrivit art. 10 lit. a) din OUG nr. 40/2015
Intrări de fonduri UE	23,266.7	21,437.3	1,200.0	23,677.6	21,199.8	1,007.7	24,752.5	22,199.8	2,007.7
Cheltuieli fonduri UE	34,704.2	21,437.3	1,200.0	34,569.0	21,199.8	1,007.7	36,233.3	22,199.8	2,007.7
Cofinanțare națională și cheltuieli neeligibile	11,437.5	0.0	0.0	10,891.4	0.0	0.0	11,480.8	0.0	0.0

Sursa: MF, calcule CF

Anexa VI

Graficul 13: Evoluția cheltuielilor de investiții publice în perioada 2009-2021- nivel planificat vs. realizări (mil. lei)

Sursa: MF, calcule CF